

KÄRKÖLÄ

Kärkölen kunnan

Taloussuunnitelma 2019–2021

Talousarvio 2019

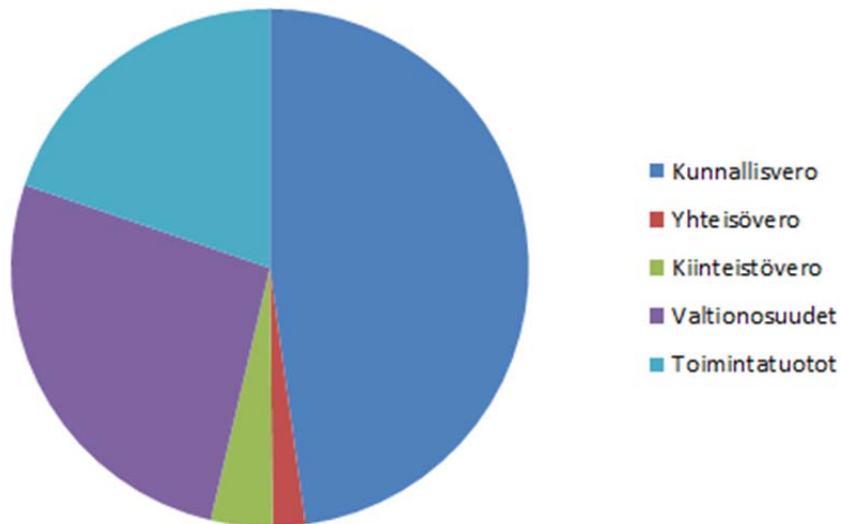
Sisällys

1. Pormestarin katsaus	2
2. Yleiset lähtökohdat	4
2.1. Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalaissa.....	4
2.2. Sisältö ja rakenne	4
2.3. Strategiset lähtökohdat.....	5
2.4. Sisäinen valvonta ja konserniohjeet.....	7
2.5. Talousarvion rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset.....	7
3. Yleisperustelut.....	7
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne	7
3.2. Kuntatalous	8
3.3. Väestö ja työpaikat.....	9
3.4. Kärkölän taloudellinen tilanne	12
3.5. Talousarvion laatimisen lähtökohdat	13
3.6. Kärkölän kunnan organisaatiokaavio.....	22
3.7. Yhdistelmä kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä.....	23
4. Toimialakohtaiset perustelut	24
5. Tuloslaskelma	49
6. Investointiosa.....	50
7. Rahoitusosa.....	54
8. Talousarvion sitovuustasot.....	55
9. Taloussuunnitelma 2019–2022	57

1. Pormestarin katsaus

Suomen talouskehitys on ollut viime vuosina myönteinen. Kauppataseen kehitys on ollut positiivinen, vientiyritysten kysyntä on parantunut ja rakentamisen aktiivisuus on noussut. Valittavasti rakentaminen on kohdistunut vain muutamaasi kasvukeskuksiin, erityisesti pääkaupunkiseudulle. Valtion talouden hallinta on parantunut ja työllisyyskehitys on ollut oikean suuntaista. Julkisen talouden parantuminen näkyi vahvasti myös kunnan taloudessa viime vuonna. Osa hyvästä tuloksesta oli kuitenkin verottajan laskentavirheen seurausta ja korjausliike tänä vuonna vähentää kuntien verotuloja.

Myös Kärkölen veroennusteessa on suurta vaihtelua. Viime vuoden verotilitykset olivat 16,7 miljoonaa euroa, tämän vuoden ennuste on 15,6 ja ensi vuodelle ennustetaan 16,6 miljoonaa euroa 0,25 prosenttiyksikön korotuksella. Kunnan palvelutuotannossa ei ole mahdollisuuksia sopeutua näin suuriin vaihteluihin. Tuloista noin puolet muodostuu kunnallisverosta.

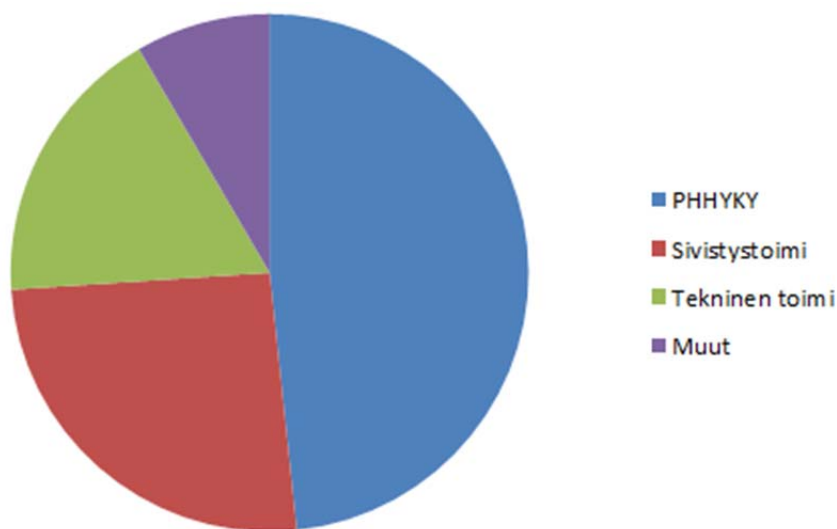
Yhteisöverotuoton voi ennakoida paranevan lähivuosina. Kiinteistöveron veropohjan oikeellisuus tullaan selvittämään vuoden 2019 aikana. Alustavassa kartoituksessa jopa yli neljännes kiinteistöistä puuttuu verottajan rekisteristä. Pääasiallinen tulonlähde on kuitenkin kunnallisvero. Kärkölen kunnallisveroprosentti on jo korkea, mutta paine veron korotukseen on suuri. Suurimman korotuspaineen aiheuttaa Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymän kustannusten hallitsematon nousu ja tulevana vuosina koulurakentaminen. Nämä molemmat erät perustuvat kuntien tehtäviin ja ovat lakisääteisiä pakollisia.

Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymän hoitama sosiaali- ja terveystalvet edustaa noin puolta Kärkölen menoista. Tämän hetken arvio kustannusnoususta 2018 on 4,7 % 2017 toteutuneeseen nähden. Vuodelle 2019 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän esitys on 2,3 % korotus, joka sekin ylittää Kärkölen tulokehityksen.

Sivistystoimen kustannukset ovat pääosin lakisääteisiä ja edustavat neljänneestä kunnan menoista. Opetustointia työllistävät vahvasti koulujen sisäilmaongelmat. Käytössä olevat väistö-

tilat rajoittavat opetussuunnitelman toteuttamista ja Opintien koulussa joudutaan suorittamaan tiivistyskorjauksia rakennuksen käyttöiän pidentämiseksi.

Teknisen toimen tärkein tehtävä on luoda puitteet kunnan palvelujen järjestämiselle. Kunnan omaisuudesta pääosa on kiinteistöomistusta. Erityisesti koulukiinteistöjen kunto on osoittautunut oletettua huonommaksi ja tämä tulee aiheuttamaan raskaan investointi- ja kustannusvaikutuksen kunnan toimintaan. Kunnan välttämättömätkin investointitarpeet nousevat 20 miljoonan euron suuruusluokkaan, ja kustannusvaikutus miljoonan suuruusluokassa joko vuokrina, leasingmaksuina tai korkoina ja poistoina.

Kärkölen strategian pääkohdat ovat yhteistyö, hyvinvointi, kasvu ja talous. Talouden haasteisiin voidaan vastata vain muuttamalla Kärkölen suunta kasvuun. Hyvinvoinnin osalta tulee päätavoite olla edelleen työllisyyden parantaminen, väkimäärän kääntäminen kasvuun ja Kärköläläisten yritysten menestys. Hyvällä yhteistyöllä meidän haastavat tavoitteet ovat saavutettavissa. Johtuen tulevaisuuden synkistä talousnäkymistä veronkorotuksilta ei voida tulevaisuudessa välttyä. Tässä vaiheessa kunnanvaltuusto on päättänyt 0,25 % - yksikön korotuksen vuodelle 2019.

2. Yleiset lähtökohdat

2.1. Talousarvio ja taloussuunnitelma kuntalaissa

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (110.3 §).

2.2. Sisältö ja rakenne

Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelman ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötaloudessa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden, kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömeneihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Taloussuunnitelma laaditaan kolmivuotisena vuosille 2019–2021. Talousarvio on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

2.3. Strategiset lähtökohdat

Talousarvion ja -suunnittelun lähtökohtana on kunnanvaltuuston 18.9.2017 hyväksymä kuntastrategia. Strategia laadittiin luottamushenkilöiden ja työntekijöiden yhteisissä työpajoissa. Luonnokseen pyydettiin kuntalaisten kommentteja.

Kärkölän strategian mukaan

Kärkölä on ulospäin suuntautuva ja myönteisesti tunnettu, terve, itsenäinen yhteisöllinen sekä menestyvä - ihmisen kokoinen kunta.

Toimintaa ohjaavina arvoina ovat:

Strategian tavoitteet ja toimenpiteet on jaettu neljään osa-alueeseen, **yhteistyö, hyvinvointi, kasvu ja talous**.

Strategiaa toteutetaan käytännön toimenpiteillä, jotka kirjataan vuosittain talousarvioon toiminnallisina tavoitteina, jotka sitovat hallintokuntia. Sitovien tavoitteiden lisäksi vision ja arvojen tulee toteutua jokaisen luottamushenkilön ja työntekijän jokapäiväisessä työssä ja päätöksenteossa.

Kunnanvaltuusto on 12.12.2011 hyväksynyt Kärkölän kunnan **elinkeinostrategian**, joka sisältää tavoitteita elinkeinoelämän edellytysten turvaamiseksi Kärkölässä. Elinkeino toimikunta on laatinut elinkeinostrategian pohjalta syksyllä 2014 elinkeinokatsauksen.

Kunnanvaltuustoon 28.5.2018 hyväksymä **viestintä- ja markkinointistrategia** pohjautuu kunnan strategiaan ja määriteltyyn visioon sekä arvoihin. Strategian pohjalta toimikunta laatii viestinnän ja markkinoinnin vuosittaiset toimintasuunnitelmat ja määrärahan käyttösuunnitelmat.

Viestintä- ja markkinointistrategian toimenpiteillä edesautetaan kunnan tavoitteiden saavuttamista, vahvistetaan kunnan imagoa ja edistetään kuntalaisten ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia. Strategiassa asetetaan viestinnälle ja markkinoinnille kehittämistavoitteet, määritellään toimenpiteet, joilla ne saavutetaan sekä seurannan mittarit.

Terveystieteiden perusteella kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä,

joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Vuosittain laaditaan hyvinvointisuunnitelma, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi **hyvinvointikertomus**.

Edellisen valtuustokauden laaja hyvinvointikertomus esitettiin valtuustolle joulukuussa 2016. Hyvinvointikertomuksen tuottaman tiedon perusteella asetettiin toiminnallisia tavoitteita suunnitelmakaudelle 2018–2020. Vuosittain laadittavassa hyvinvointisuunnitelmassa tarkastellaan tavoitteiden toteutumista.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista tuli voimaan 1.7.2013. Lain 5 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Suunnitelmassa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä ja suunnitelma on laadittava osana kaikkien yhteistointiminta-alueen kuntien strategista suunnittelua. Hallituksen I&O kärkihankkeen (kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa) ja kärkihankkeen agentin tehtävänä on ollut muodostaa maakuntaan yhteneväinen ikääntyneiden palvelukokonaisuus. Muutosagentin työn tuloksena on syntynyt kirjallinen, alueen toimijoiden hyväksyttäväksi tuleva toimintasuunnitelma iäkkäiden elämisen ja palvelujen yhdistämisestä maakunnassa sisältäen toimintasuunnitelman toteutumisen seurannan (vrt. VAPL 980/2012, 5§). Suunnitelma valmistuu vuoden 2018 aikana ja tulee hyväksyttäväksi kunnanvaltuustoon.

Lastensuojelulain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnitelma hyväksytään kunkin kunnan valtuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Tämän valtuustokauden suunnitelma on laadittu maakunnan laajuisena suunnitelmana, jossa on kuntakohtaisesti huomioitu kuntien erityispiirteitä ja niistä johtuvia toimenpidetarpeita. Suunnitelma valmistuu vuoden 2018 lopussa.

Arki terveeksi – mieli hyväksi, Päijät-Hämeen ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelma 2018–2021 on hyväksytty Kärkölen sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa 25.1.2018. Tavoitteena turvallisuus, Päijät-Hämeen perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintasuunnitelma 2017–2020, on hyväksytty 16.3.2017 kunnanvaltuustossa.

Ehkäisevää työtä on Päijät-Hämeessä kehitetty ja edistetty systemaattisesti vuodesta 2010 alkaen. Päijät-Hämeen ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön sekä pelihaittojen ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön seudullisesta koordinaatiosta vastaa Sosiaalialan osaamiskeskus Verso, joka tekee tiivistä yhteistyötä alueen kuntien kanssa.

2.4. Sisäinen valvonta ja konserniohjeet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on edistää kuntakonsernin toiminnan taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakin, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen.

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat siitä omilla toimialoillaan. Pormestari ja toimialojen ja tulosalueiden johtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omilla toimialueillaan.

2.5. Talousarvion rakenteelliset ja toiminnalliset muutokset.

Vuoden 2019 talousarviossa etsivän nuorisotyön -hanke on siirretty sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toimialueelta kunnanhallituksen alaiseksi toiminnaksi.

Valmisteilla oleva hallintosäännön muutos voi aiheuttaa vuoden 2019 talousarvion rakenteeseen muutoksia.

3. Yleisperustelut

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuotteen kasvu kiihtyi viime vuonna 2,8 prosenttiin. Talouskasvun odotetaan vielä tänä vuonna jatkuvan vahvana, 3,0 prosentissa, mutta vuosina 2019–2020 kasvu hidastuu maltillisemmaksi, runsaaseen puoleentoista prosenttiin. Keskipitkällä aikavälillä vuosina 2021–2022 talouskasvun arvioidaan palaavan potentiaalisen tuotannon kasvun tasolle eli noin prosenttiin.

Yritysten tuotanto-odotukset ovat myönteiset, suuret rakennusinvestoinnit jatkuvat ja palvelualojen odotukset ovat kohentuneet. Toisaalta kasvun rajoitteistakin on viitteitä, sillä teollisuuden uusien tilausten arvo supistui tammi-kesäkuussa 4,5 prosenttia vuoden takaisesta. Lisäksi yritykset kertovat kyselytutkimuksissa pulan ammattitaitoisesta työvoimasta ja myös tuotantokapasiteetista yleistyneen.

Työttömyys on alkuvuonna laskenut nopeasti koko maassa ja kaikissa ikäryhmissä. Työllisyyden nopean kasvun ansiosta työttömien määrä vähenee tänä vuonna selvästi edellisvuotta enemmän. Ennuste koko vuoden 2018 työttömyysasteeksi on 7,4 prosenttia. Suotuisa kehitys jatkuu

ja työttömyys vähenee tasaisesti ennustejaksolla. Vuonna 2020 työttömyysasteen ennustetaan olevan 6,6 prosenttia.

3.2. Kuntatalous

Kuntatalous heikkenee vuonna 2018 hieman edellisvuodesta toimintamenojen kasvun nopeutuessa ja verotulojen kasvun hidastuessa.

Suotuisasta suhdannetilanteesta huolimatta kuntien verotulojen kehitys jää likimain viime vuoden tasolle. Kunnallisveron kertymää pienentävät erityisesti vuoden 2018 joulukuussa maksettavat poikkeuksellisen suuret ennakonpalautukset.

Henkilöstömenot kääntyvät puolestaan neljän vuoden supistumisen jälkeen maltilliseen kasvuun muun muassa ansiotason nousun seurauksena. Niitä kasvattaa myös tuloksellisuuteen perustuvan kertaerän kustannusvaikutus, joka kohdistuu vuoden 2018 palkkamenoihin.

Vuonna 2019 kuntatalouden tilikauden tuloksen arvioidaan hieman paranevan, ja myös vuosikate vahvistuu vuodesta 2018. Toimintamenoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukykysojimuksen lomarahaleikkauksen päätyminen.

Kuntatalouden tulot kasvavat vuonna 2019 menoja nopeammin, kun vuoden 2018 verotulokertymää alentavat tekijät poistuvat.

Kuntatalouden nettoinvestoinnit pysyvät lähivuosina korkealla tasolla. Nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja, ja lisäksi sairaalarakentaminen on vilkasta.

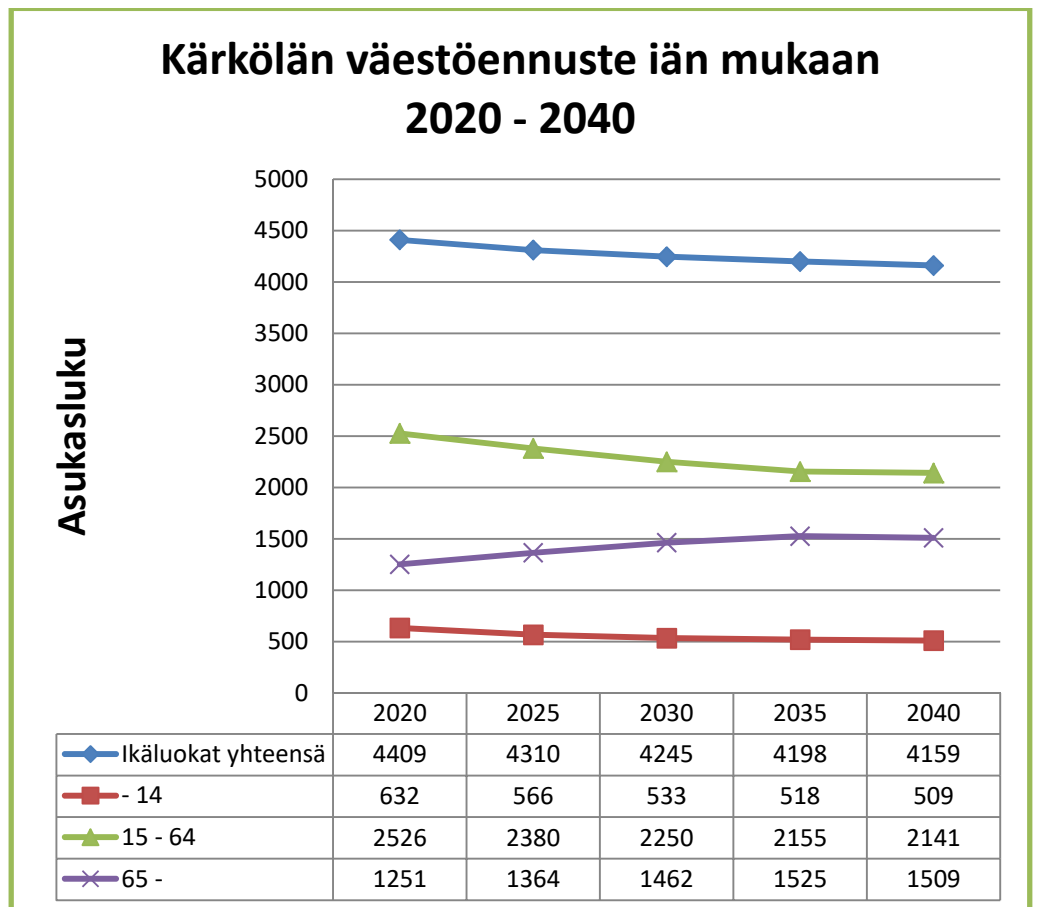
Kuntatalouden lainanottotarvetta heijastavatoiminnan ja investointien rahavirta pysyy kehitysarviossa negatiivisena vuoteen 2020 saakka. Sen jälkeen maakunta- ja sote-uudistuksen arvioidaan pienentävän kuntatalouden menopaineita, ja kuntatalouden velkaantumisen arvioidaan taittuvan. Tässä on kuitenkin suuria kuntakohtaisia eroja.

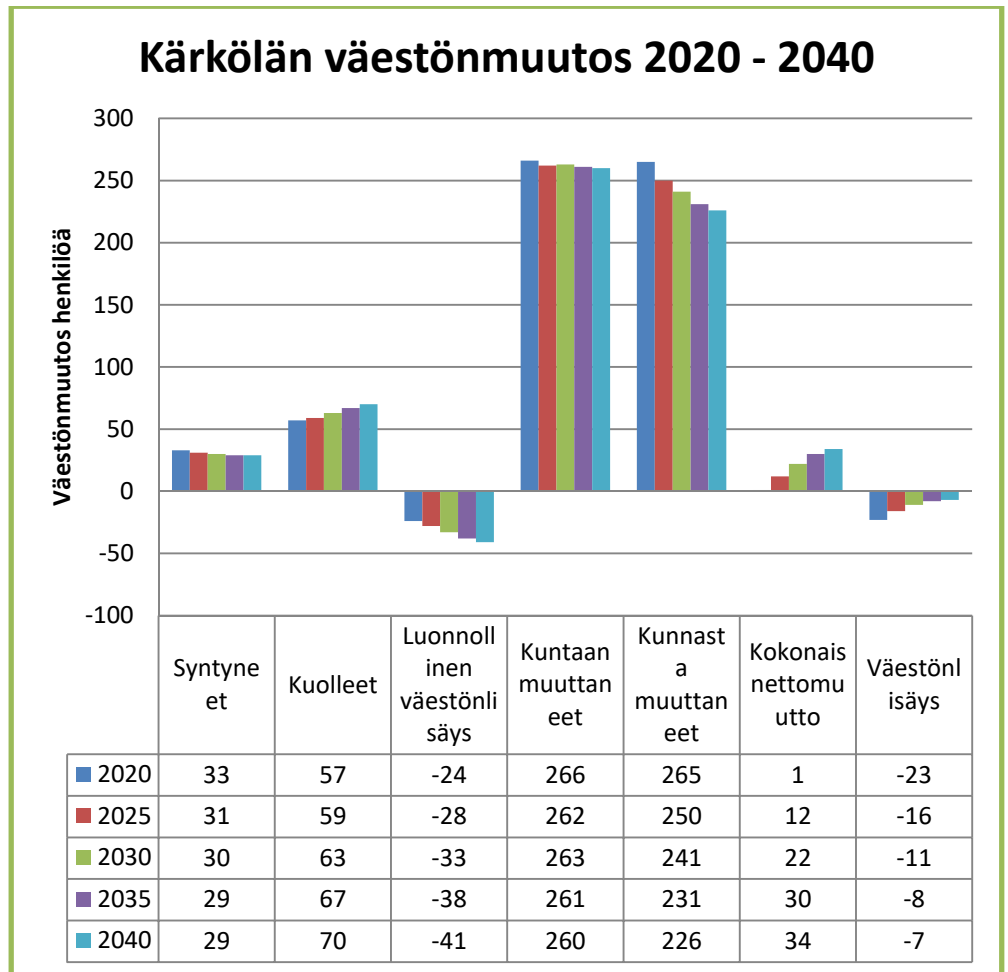
3.3. Väestö ja työpaikat

Kärkölän kunnan asukasmäärän muutokset vuosina 2010–2017:

Vuosi	Asukasmäärä	Muutos /hlö	Muutos %
2010	4880	2	0
2011	4796	-84	-1,7
2012	4770	-26	-0,5
2013	4752	-18	-0,4
2014	4651	-101	-2,1
2015	4610	-41	-0,9
2016	4545	-65	-1,4
2017	4509	-36	-0,8

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan asukasluku vähenee vuodesta 2017 vuoteen 2040 mennessä noin 350 asukkaalla. Väestön ikärakenteessa tulee myös tapahtumaan suuri muutos. Vuoteen 2040 mennessä yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan olevan lähes puolitoistakertainen vuoden 2017 tilanteeseen verrattuna

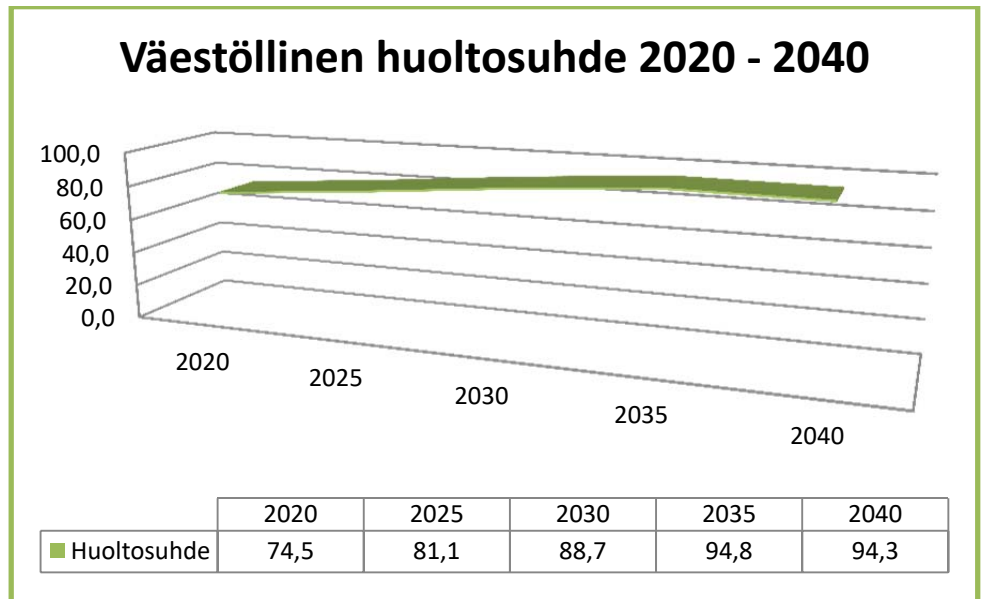

Seuraavassa taulukossa on kuvattu Kärkölen taloudellinen ja väestöllinen huoltosuhde verrattuna Päijät-Hämeen ja koko maan vastaaviin lukuihin. Taloudellinen huoltosuhde kuvaa sitä osuutta väestöstä, jonka työlliset joutuvat elättämään. Erikseen määritellään väestöllinen huoltosuhde, jossa verrataan työikäisen väestön määrää lasten ja vanhuuseläkeikäisten määrään. Tämä tunnusluku mittaa siis ainoastaan ikärakennetta, eikä huomioi mitenkään sitä, tekeekö ihminen työtä vai ei.

	KOKO MAA	Päijät-Häme	Kärkölä
Taloudellinen huoltosuhde 2016	1,42	1,58	1,50
Väestöllinen huoltosuhde 2017	0,60	0,67	0,67

Tilastokeskuksen ennuste Kärkölän väestöllisen huoltosuhteen muutoksesta vuosille 2020 - 2040:

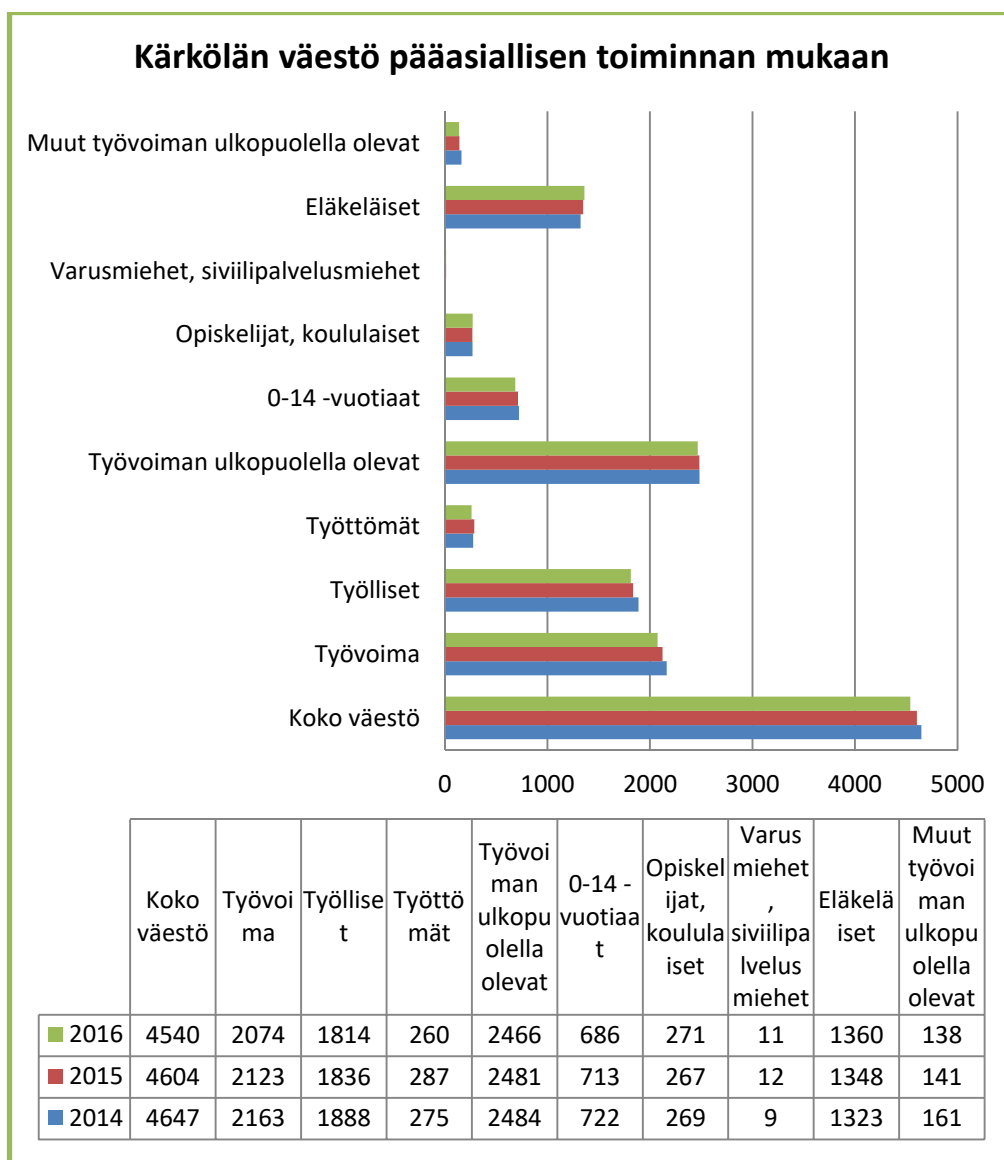

Työpaikat ja työvoima

Työvoiman määrä Kärkölässä elokuun lopussa 2018 oli 2.074. Työttömiä oli 197 eli 9,5 prosenttia, (v. 2017 10,3 %). Yli vuoden työttömänä olleita oli 80 ja alle 25 -vuotiaita työttömiä 20. Avoimia työpaikkoja oli 22.

Koko Hämeen työttömyysaste oli 10,3 %.

Seuraavassa Tilastokeskuksen taulukossa on kuvattu Kärkölen kunnan väestö pääasiallisen toiminnan mukaan muuttujina ikäluokitus/pääasiallinen toiminta ja vuosi:

3.4. Kärkölen taloudellinen tilanne

Taloudellisen tasapainon tarkastelussa tärkein mittari on vuosikatteen riittävyys. Talous on rahoituksen näkökulmasta tasapainossa kun vuosikatteella pystytään kattamaan investoinnit. Pitkällä aikavälillä vuosikatteella tulisi lisäksi kattaa myös lainojen lyhennykset.

Kärkölen kunnan vuoden 2017 tilinpäätös oli 1,3 milj. euroa ylijäämäinen. Kunnan taseella on vuoden 2017 tilinpäätöksen jälkeen 4,7 miljoonaa euroa ylijäämää. Se oli tilinpäätöksen ajankohdan mukaan laskettuna 1 026 euroa asukasta kohden. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on yhteensä 1.861.000 euroa ja 413 euroa asukasta kohden.

Kuntalaki edellyttää, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja, että kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Talousarviossa kohdassa 9. on esitetty taloussuunnitelma vuosille 2019–2022. Se osoittaa, että nykyisellä verorahoituksella ja toimintakatteessa huomioidulla 1,5 prosentin kasvulla talous on alijäämäinen jokaisena suunnittelukauden vuotena ja taseelle kertynyt ylijäämä on käytetty suunnitelmavuosien alijäämien katteeksi.

Kunnan pitkäaikaisen lainan määrän arvioidaan olevan 31.12.2018 8,3 milj. euroa. Taloussuunnitelman investointiohjelmassa on vuosille 2019 ja 2022 suuret investoinnit, joten velkamäärä nousee niiden seurauksena lähivuosina huomattavasti.

3.5. Talousarvion laatimisen lähtökohdat

Kuntastrategian mukaiset tavoitteet

1 YHTEISTYÖ	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET
Avoimuus	<p>Kuntalainen saa tietoa monipuolisten, kehittyvien viestintäkanavien kautta.</p> <p>Sisäinen ja ulkoinen viestintä toteutetaan aktiivisesti ja läpinäkyvästi.</p> <p>Selkeä tiedottaminen asioiden valmistelusta eri vaiheissa.</p>
Päätöksenteon kehittäminen	<p>Yhteinen laaja osallistuminen strategian suunnitteluun ja vahva sitoutuminen strategiaan. Strategian seurannan mittariston luominen.</p> <p>Pitkäjänteinen päätösten valmistelu ja vaihtoehtojen hakeminen.</p> <p>Edistetään lauta- ja toimikuntien aktiivista roolia valmistelussa virkamiestyön tukena.</p> <p>Strategian arviointi vuosittain ennen seuraavan vuoden suunnittelua.</p>

Kuntalaisten osallistaminen	<p>Aloite- ja palautetoiminnan kehittäminen.</p> <p>Kuntalaisten ammattitaidon ottaminen mukaan eri aihealueiden kehittämiseen.</p> <p>Yhteisten tilaisuuksien järjestäminen kuntalaisille.</p> <p>Yhdistysten aktiivisen toiminnan tukeminen.</p>
Verkostoituminen	<p>Sujuva yhteistyö kunnan, yrittäjien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kesken sekä kunnan sisällä että ulkopuolella.</p> <p>Vakiintuneiden hyvien yhteistyökäytäntöjen ylläpitäminen sekä uusien tapojen kehittäminen ja käyttöönotto.</p>

2 HYVINVOINTI	
TAVOITTEET	TOIMENPITEET
Terveys- ja turvallisuus	<p>SOTE -muutoksen hallinta ja muutokseen valmistautuminen.</p> <p>Kuntalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jonka lähtökohtana ovat ennaltaehkäisevät toimet ja matalan kynnyksen liikunta- ja muut hyvinvointipalvelut.</p> <p>Turvallisen ja terveellisen ilmapiirin ja ympäristön vaaliminen.</p> <p>Ennaltaehkäisevän sosiaali-, päihde-, mielenterveys- ja etsivän nuorisotyön kehittäminen.</p> <p>Kotona asuvien ikäihmisten turvallisuuteen sekä kotona asumisen mahdollistaviin palveluihin vaikuttaminen.</p> <p>Kunnan ruokapalvelu toimii ruokasuositusten mukaisesti ja pyrkii lisäämään kotimaisten elintarvikkeiden, lähi- ja luomuruoan käyttöä.</p>
Laadukkaat palvelut	<p>Lasten ja nuorten palveluista huolehtiminen.</p> <p>Kasvatuksen ja opetuksen kehittäminen uusilla toimintatavoilla uusissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Kirjastotoimen kehittäminen yleisten suositusten mukaisesti.</p> <p>Perhetyöstä, vammaispalveluista ja senioritoiminnasta huolehtiminen.</p>

<p>Elinympäristöstä huolehtiminen</p>	<p>Leikkipuistoista, puistoista ja viherympäristöstä huolehtiminen ja parantaminen.</p> <p>Puhtaan veden turvaaminen.</p> <p>Suuntana lisätä uusiutuvan energian käyttöä sekä pyrkiä noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita.</p> <p>Roskaamisen ehkäisemiseen ja kierrätykseen kannustaminen.</p>
<p>Kunnan laadukas HR – johtaminen ja sen kehittäminen</p>	<p>Henkilöstön työssä jaksaminen.</p> <p>Sairauspoissaolojen vähentäminen työhyvinvointia lisäämällä.</p> <p>Henkilöstösuunnitelman tekeminen eläköitymiset huomioiden.</p> <p>Luottamusmiesten ja henkilökunnan välinen avoimuus ja luottamus.</p> <p>Henkilöstön ammattitaidosta huolehtiminen ja jatkuva kouluttautuminen.</p>

<p>3 KASVU</p>	
<p>TAVOITTEET</p>	<p>TOIMENPITEET</p>
<p>Markkinoinnin kehittäminen ja tehostaminen</p>	<p>Markkinoinnin ja imagoviestinnän kustannustehokas kohdentaminen.</p> <p>Säännöllisen viestinnän lisääminen kunnasta.</p> <p>Markkinoinnin monipuolisten keinojen hyödyntäminen.</p> <p>Riittävä resursointi markkinointiosaamiseen henkilöstösuunnittelussa sekä yhteistyö eri tahojen kanssa.</p>
<p>Alueiden, olosuhteiden ja kiinteistöjen kehittäminen</p>	<p>Tonttien laadukas myyntityö sekä asuntoalueiden teemallinen kehittäminen.</p> <p>Eri alueiden pitkäjänteinen kehittäminen sekä hyödyntäminen ympäristöä kunnioittaen.</p> <p>Vuokra-asumisen kehittäminen ja mahdollistaminen.</p> <p>Kiinteistöjen kunnosta ja terveellisyydestä huolehtiminen sekä kiinteistöjen käyttömahdollisuuksien edistäminen.</p> <p>Liikenneyhteyksien kehittäminen ja julkisen liikenteen turvaaminen.</p>

<p>Hyvä paikka yrittää ja asua</p>	<p>Kaikille kunnassa toimiville ja kuntaan tuleville yrityksille taataan hyvä toimintaympäristö.</p> <p>Yrittäjyyden tukeminen ja ohjaaminen tarvittavien palvelujen piiriin sekä aktiivinen vuoropuhelu elinkeinoelämän kanssa.</p> <p>Yhteistyö yritysten ja kolmannen sektorin kanssa uusien palvelujen järjestämisessä.</p> <p>Pysyvien ja vapaa-ajan asukkaiden saaminen kuntaan monipuolisin keinoin.</p>
<p>Digitalisaation edistäminen</p>	<p>Kuntalaisten käytössä olevien tietoliikenneverkkojen kehityksen edistäminen.</p> <p>Nykyisten ohjelmistojen arviointi ja kehittäminen.</p> <p>Kunnan ja kuntalaisten välisen tiedonvaihdon sekä tiedonhallinnan ohjelmistokehitys.</p> <p>Mahdollisten uusien sovellusten etsiminen.</p>

<p>4 TALOUS</p>	
<p>Tavoitteet</p>	<p>Toimenpiteet</p>
<p>Palvelutuotannon tuottavuuden parantaminen</p>	<p>Prosessien määrittely ja kehittäminen.</p> <p>Toiminnan ja organisaation tehostamismahdollisuuksien selvittäminen.</p>
<p>Talouden jatkuva suunnittelu ja seuranta</p>	<p>Pitkäjänteinen budjetointi läpinäkyväksi.</p> <p>Rahoitusmahdollisuuksien kartoitus erilaisiin hankkeisiin.</p> <p>Kunnan omien palvelujen tuotteistaminen ja kustannusten tiedostaminen.</p> <p>Ulkoistuksien uudelleenarviointi ja johtamisen tehostaminen.</p> <p>Hankintatoimen kehittäminen.</p>
<p>Työllisyyden aktiivinen hoito</p>	<p>Työllistämisen tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen.</p>

Henkilöstömenot

Henkilöstömenojen arvioidaan nousevan edellisvuoden 6,0 miljoonasta eurosta 6,1 miljoonaan euroon. Tämä johtuu suurimmaksi osaksi sopimuskorotuksista. Rakennusvalvonnan hoitaminen omana työnä sekä talousarviossa huomioitu 1.9.2019 mahdollisesti alkava työpaja -hanke lisäävät myös henkilöstömenoja.

Kilpailukyky sopimuksen mukaan kunta-alalla leikataan vuosina 2017 – 2019 kolmannes henkilöstön lomarahosta.

Kuntien Eläkevakuutuksen eläkemenoperusteisiin eläkevakuutusmaksuihin on varattu 422 690 euroa. Aikaisemmin omana eräänä käsitellyt varhaiseläkemaksut on sisällytetty muuttuneen oheistuksen mukaisesti palkkaperusteisiin maksuihin.

Vakituisessa palvelussuhteessa on 2017 syksyllä yhteensä 111 työntekijää. Suurin osa työntekijöistä on sivistystoimen palveluksessa.

Yhteenvedo Kärkölen kunnan vakituisesta henkilöstöstä:

Keskushallinto	6
Maaseututoimi	1
Kasvatus ja opetus	70
Vapaa-aikatoimi	6
Ympäristönsuojelu	1
Tekninen toimi	2
Kiinteistötoimi	5
Kärkölen Vesi	2
Ruokahuolto	9
Siivous	9
Yhteensä	111

Arvonlisävero

Määrärahat on varattu arvonlisäverottomina.

Sisäiset ja ulkoiset menot ja tulot

Määrärahoihin sisältyy sekä sisäisiä että ulkoisia menoja ja tuloja. Sisäisinä erinä käsitellään sellaiset menot ja tulot, joissa maksutapahtuma kulkee kunnan yksiköltä toiselle ja suoritus perustuu ostavan yksikön tilaamaan tavaraan tai palveluun.

Sisäiset määrärahat eivät ole määrärahoja kunnan ulkoisessa tuloslaskelmassa, vaikka ne sisältyvätkin kunkin hallintokunnan määrärahoihin ja toteutusvertailuihin.

Poistot ja aktivointiraja

Suunnitelmapoistot lasketaan valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Investointien aktivointiraja on 10.000 euroa. Sitä pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalousosaan ja ne tulevat kerralla kyseisen vuoden menoksi.

Hankinnat

Kunnanhallitus on vahvistanut 3.2.2014 Kärkölen kunnan hankintaohjeet ja euromääräiset päätöksentekovaltuudet 5.11.2018.

Sitovuustaso

Talousarviossa sitovuustaso on toimielintaso. Jokainen lautakunta voi itse päättää, miten talousarvio sitoo siitä alaspäin lautakuntaa ja yksittäistä viranhaltijaa.

Talousarvio esitetään vastuualue -tasolla.

Tuloslaskelmassa toimintakatteen jälkeiset erät sitovat valtuustoon nähdessä aina tilikauden tulokseen saakka. Tämän jälkeen esitetään tilikauden tuloksen käsittelyerät, jotka eivät ole määrärahoja ja tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Vuosittainen poistojen määrä on sidottu valtuuston tekemään poistosuunnitelmaan.

Investointiosa sitoo valtuustoon nähden sillä tarkkuudella, jolla hankkeet on investointiohjelmassa esitetty eli yksittäisinä hankkeina tai hanke-ryhminä.

Rahoitusosassa sitovia määrärahoja ovat rahoitustoiminnan määrärahat. Sitä aiemmat erät ovat sitovia talousarvion muissa osissa.

Menot

Kärkölen kunnan vuoden 2019 talousarvion toimintamenot ovat 29,9 miljoonaa euroa, mikä on 0,3 %:a vähemmän kuin vuonna 2018. Käyttömenoja lisää palkankorotusvaraukset, mutta toisaalta sotemenojen maltillinen kasvu vastaavasti tasoittaa kasvua. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2019 määräraha-arvio pohjautuu vuoden 2017 alhaiseen toteutumiseen.

Tulot

Toimintatulot ovat 5,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,4 %:a enemmän kuin vuonna 2018. Tuottoja lisää mm. tuet ja avustukset hankkeisiin

Verotulot ja valtionosuudet

Talousarvion verotulokohta koostuu kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon sekä kiinteistöverosta. Verorahoitukseen luetaan edellisten lisäksi myös valtionosuudet.

Kunnanvaltuusto päättää vuosittain kunnallisvero- ja kiinteistöveroprosentit.

Kärkölen kunnan kunnallisverotuksen tuloveroprosenttia korotettiin vuodelle 2019 21,75 %:sta 22,00 %:in. Tätä ennen tuloveroprosenttia korotettiin vuodelle 2015.

Kärkölen kunnan efektiivinen veroaste vuonna 2019 on 14,87 %. Tuloveroprosentin ja efektiivisen veroasteen ero muodostuu kunnallisverotuksen vähennyksistä. Alla olevasta taulukosta ilmenee, että efektiivinen veroaste on vuonna 2018 lähes samalla tasolla kuin vuonna 2011 vaikka tuloveroprosentti on noussut 1,75 prosenttiyksiköllä.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste

	2011	2013	2015	2017	2019
Tulovero %	20,25 %	20,75 %	21,75 %	21,75 %	22,00 %
Kunnallisveroaste	14,33 %	14,59 %	15,27 %	14,67 %	14,87 %

Verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan vuodesta 2018 2,4 %:a.

Yhteisövero on osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen maksama tulovero. Yhteisöveronsaajia ovat valtio, kunnat ja seurakunnat. Kuntien osuus verosta on vaihdellut vuosittain.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistön verotusarvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Kiinteistövero koskee kaikkia kiinteistöjä lukuun ottamatta metsiä, maatalousmaata ja eräitä yleisiä alueita. Kiinteistövero maksetaan kiinteistön sijaintikunnalle. Kiinteistöveroprosenteille on laissa säädetty ala- ja ylärajat, joiden puitteissa kunnanvaltuusto vahvistaa veron vuosittain.

Kärkölen kunnan kiinteistöveroprosentit vuonna 2019

- yleinen kiinteistövero	1,35 %,
- vakituinen asuminen	0,60 %,
- muu asuminen	1,20 %.
- rakentamaton rakennuspaikka	4,35 %
- yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
- voimalaitosrakennelmat	0,09 %

Kärkölen kunnan kiinteistöjen verotusarvot, kiinteistöveroprosentit ja kiinteistöveron tuottoarvio v. 2019:

	Verotusarvo	Vaihteluväli	Kiint.vero %	Laskennallinen tuotto €
Vakituinen asuinrakennus	81 887 000	0,41-1,00	0,6	491 322
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	4 640 000	0,93-1,80	1,2	55 680
Yleishyödyllisessä käytössä oleva rakennus	319 500	0,00 - 1,80	0	0
Yleishyödyllisessä käytössä oleva maapohja	8 200	0,00 - 1,80	0	0
Rakentamaton rakennuspaikka	359 000	2,00 - 6,00	4,35	15 617
Yleinen rakennus	32 583 000	0,93 - 1,80	1,35	439 871
Yleinen maapohja	10 112 000	0,93 - 1,80	1,35	136 512
Yhteensä	129 908 700			1 139 000
Maksuunpantava määrä				1 139 000

Seuraavassa taulukossa esitetään eri verolajien euromääräinen kertymä vuonna 2017 sekä tuloarviot vuodelle 2018 ja 2019:

	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Kunnallisvero	14 789 811	13 869 000	14 783 000
Yhteisövero	735 516	584 000	745 000
Kiinteistövero	1 161 341	1 121 000	1 121 000
Verotulot yhteensä	16 686 668	15 574 000	16 649 000

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta; kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen koko maassa kohtuullisella verorasitteella.

Seuraavassa taulukossa esitetään Kärkölen kunnan valtionosuuksien kertymä vuodelta 2017 sekä arviot vuosille 2018 ja 2019:

	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Peruspalvelujen valtionosuus	6 468 960	6 338 780	6 258 000
Verotulojen valtionosuustasaus	2 763 032	2 511 600	2 603 190
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 028 837	-1 026 500	-1 044 190
Valtionosuudet yhteensä	8 203 155	7 823 800	7 817 000

Kärkölen Vesi

Vesi- ja jätevesilaitos on kirjanpidollisesti kunnan muusta toiminnasta eriytetty taseyksikkö.

Kärkölen Veden vuoden 2018 talousarvio on noin 4 000 euroa ylijäämäinen. Talousarvioon on sisällytetty Kärkölen Veden peruspääomalle laskettava 3 prosentin sisäinen korko.

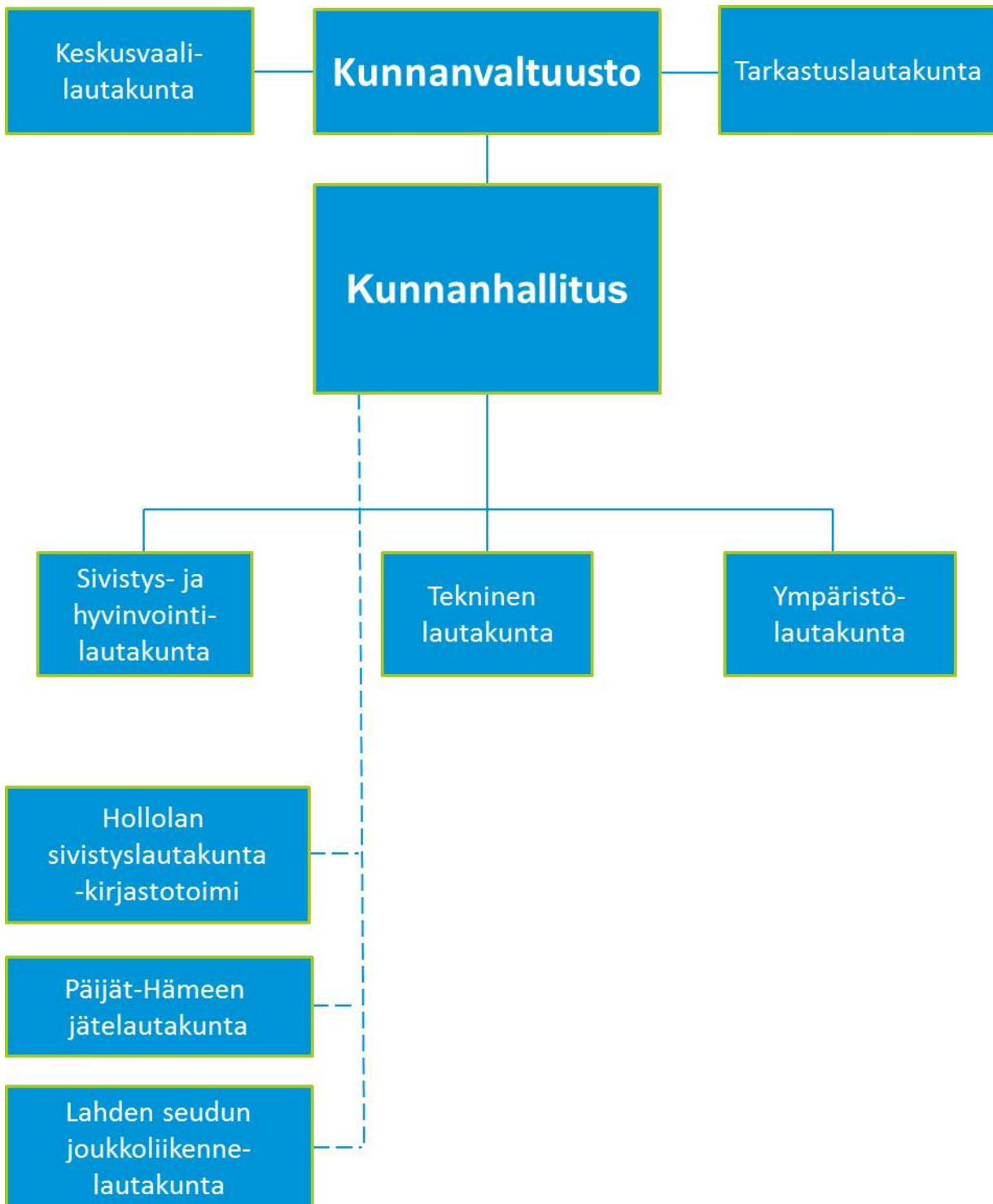
Kärkölen Veden toiminnan suurena haasteena on suunnitelmakaudella toteutettava jätevedenpuhdistamon rakentaminen. Investoinnin kustannusarvio on 3,6 miljoonaa euroa.

Lainat

Mikäli käyttötalouden talousarvio ja rakentamishjelma toteutuvat suunnitellun mukaisesti, ottolainojen kokonaismäärä lähtee huomattavaan kasvuun vuoden 2019 aikana. Vuoden 2022 lopussa lainamäärä on lähes 30 milj. euroa. Tämän lisäksi on huomioita kiinteistöleasingjärjestelyn vuokravastuut, joita on n. 5 milj. euroa. Suunnitelmakauden viimeisenä vuonna eli vuonna 2021 päättyy nykyinen leasing-sopimus, joten asiasta on silloin päätettävä uudelleen.

Antolainojen lyhennykset ovat vuositasolla 102.000 euroa.

3.6. Kärkölän kunnan organisaatiokaavio

3.7. Yhdistelmä kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä

Kärkölen kuntakonserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt, suluissa Kärkölen kunnan omistusosuus yhteisöstä:

Kuntayhtymät:

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (2,91 %)

Päijät-Hämeen liitto (2,58 %)

Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä(1,22 %)

Eteva kuntayhtymä (0,40 %)

Tytäryhtiöt:

Kuntala Oy (100 %)

Kärkölen Lämpö Oy (75,0 %)

Osakkuusyhteisöt:

As Oy Väinölärinne (25,7 %)

4. Toimialakohtaiset perustelut

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	22 800	22 800	22 800	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	11 048	18 420	21 650	21 650	17,5	0	10 000
TOIMINTAKATE	-11 048	4 380	1 150	1 150	-73,7	0	-10 000
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-11 048	4 380	1 150	1 150	-73,7	0	-10 000

Palvelusuunnitelma

Keskusvaalilautakunta vastaa siitä, että vaalitoimitukset Kärkölen kunnassa suoritetaan oikeusministeriön antamien määräysten ja ohjeiden mukaan.

Vuonna 2019 toimitetaan eduskuntavaalit, maakuntavaalit ja EU-vaalit. Vuonna 2020 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2021 toimitetaan kunnallisvaalit.

Keskusvaalilautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	22 800	22 800	22 800	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	11 048	18 420	21 650	21 650	17,5	0	10 000
TOIMINTAKATE	-11 048	4 380	1 150	1 150	-73,7	0	-10 000
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-11 048	4 380	1 150	1 150	-73,7	0	-10 000

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	15 607	15 380	15 260	15 260	-0,8	15 490	15 720
TOIMINTAKATE	-15 607	-15 380	-15 260	-15 260	-0,8	-15 490	-15 720
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-15 607	-15 380	-15 260	-15 260	-0,8	-15 490	-15 720

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tilintarkastaja valvoo kunnan hallintoa ja taloutta ja tarkastuslautakunta arvioi valtuuston tavoitteiden toteutumista kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Tarkastuslautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	15 607	15 380	15 260	15 260	-0,8	15 490	15 720
TOIMINTAKATE	-15 607	-15 380	-15 260	-15 260	-0,8	-15 490	-15 720
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-15 607	-15 380	-15 260	-15 260	-0,8	-15 490	-15 720

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus vastaa keskushallinnosta, elinkeinotoimesta, maaseutu- toimesta, pelastustoimesta, sekä sosiaali- ja terveystoimesta.

Valtuustotason sitovat tavoitteet

- 1) Kunnanvaltuusto arvioi strategian mittareiden toteutumisen
- 2) Kunnanvaltuusto vahvistaa asumisen strategian
- 3) Kunnanhallitus käynnistää elinvoimayksikön toiminnan
- 4) Kunnanhallitus tarkastaa henkilöstöhallinnon ohjeet
- 5) Kiinteistöverokannan selvitys
- 6) Tiedottamisen lisääminen, esim. blogi-kirjoitusten muodossa
- 7) Yhteistyön lisääminen, vähintään kaksi yrittäjätapaamista

Valtuustotason konsernia koskevat tavoitteet

Kärkölen Lämpö Oy

Kärkölen Lämpö tuottaa kaukolämpöä edullisella mutta kuitenkin yhtiön liiketaloudellisen kannattavuuden takaavalla hinnalla.

Kärkölen Kuntala Oy

Kärkölen Kuntala Oy hoitaa ja kehittää rakennuskantaa siten, että sen käytettävyys ja arvo säilyvät.

Keskushallinto

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	112 680	122 730	223 040	83 740	-31,8	31 200	31 670
TOIMINTAKULUT	1 397 019	1 430 260	1 621 340	1 025 590	-28,3	995 500	1 010 420
TOIMINTAKATE	-1 284 339	-1 307 530	-1 398 300	-941 550	-28,0	-964 300	-978 750
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-1 284 339	-1 307 530	-1 398 300	-941 550	-28,0	-964 300	-978 750

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kunnanvaltuusto ylimpänä päätösvallan käyttäjänä vastaa kunnan toiminnan ja talouden keskeisten tavoitteiden asettamisesta ja toiminnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta sekä laillisuuden valvonnasta. Lisäksi kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kunnanhallituksen nimeämiä toimikuntia ovat

- kuntasuunnittelutoimikunta
- viestintä- ja markkinointitoimikunta
- ict-toimikunta.

Keskustoimisto tuottaa hallinto- ja toimistopalveluja, joka sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- keskustoimiston asiakaspalvelut
- taloushallinto
- henkilöstöhallinto
- asiakirjahallinto
- tietoturva
- viestintä ja markkinointi
- velkaneuvonta
- pieneläinten talteenotto
- joukkoliikennepalvelut
- Kärkölen historian kirjoittaminen

Keskustoimisto vastaa keskitetysti kunnan tietohallinto- ja tietotekniikkapalveluista, jotka ostetaan palvelusopimukseen pohjautuen Hollolan kunnalta. Ict-toimikunnan tehtävänä on erityisesti tehdä kehitysehdotuksia.

Markkinointi ja tiedotus

Kunnanhallituksen alainen viestintä- ja markkinointitoimikunta valmistelee viestintä- ja markkinointistrategiaan pohjautuen viestintään ja markkinointiin liittyviä linjauksia ja toimenpiteitä. Toimenpiteet toteutetaan ensisijaisesti kunnan omana työnä.

Kärkölen historia

Kärkölen historia valmistuu kaksiosaisena kevään 2019 aikana.

Elinvoima

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	139 300	0,0	141 390	143 510
TOIMINTAKULUT	25 447	23 400	28 400	655 190	2 700,0	665 020	665 020
TOIMINTAKATE	-25 447	-23 400	-28 400	-515 890	2 104,7	-523 630	-531 490
POISTOT	994	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-26 441	-23 400	-28 400	-515 890	2 104,7	-523 630	-531 490

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kunnan elinkeinotoimen peruslinjaukset valmistelee elinkeino- ja taloustoimikunta.

Linjaukset toteutetaan käytännössä kunnan omana työnä ja käyttäen tarpeen mukaan ostopalveluja.

Työllisyyden hoito

Kunnan vastuulla olevat työllisyyteen liittyvät asiat hoidetaan keskushallinnon toimesta. Kunta maksaa yli 300 päivää työttömänä olleiden henkilöiden työmarkkinatuesta 50 % ja yli 1000 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta 70 %. Työmarkkinatukimenot ovat edelleen iso osa työllisyydenhoidon menoista, vaikkakin menojen kasvu on hidastunut. Työttömiä tavataan aktiivisesti, ja tuetaan yksilölliseen suunnitelman pohjalta.

Yli vuoden työttömänä olleiden määrä on lähtenyt laskuun, ja muutos edellisvuoteen on -21 %. Työttömien määrä kokonaisuudessaan on laskusuuntainen ja oli elokuun 2018 lopussa 10 % vähemmän kuin edellisvuonna samaan aikaan. Nuorten työttömien osuus oli alkuvuodesta noususuuntainen, mutta elokuussa se oli kuitenkin samaa tasoa edellisvuoden kanssa (13,2 %). Haasteet nuorten työllistymisessä ovat kuitenkin lisääntyneet, ja tähän on tulevana vuosina kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kärkölen kunta on mukana Päijät-Hämeen Liikunnan ja urheilun hallinnoimassa ”liikunnalla tukea työelämään 2” - hankkeessa, ja kuluvana

vuonna hankkeen piirissä on ollut viisi asiakasta. Tulevana vuonna hankkeessa panostetaan työllistymisen rinnalla asiakkaiden kouluttamiseen.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä toteuttaa sosiaalihoitolain mukaisen kuntouttavan työtoiminnan sekä sosiaalisen kuntoutuksen toiminnan, ja kuntouttavaan työtoimintaan pääsee Kärkölässä tarvittaessa nopeastikin. Kuntouttavassa työtoiminnassa voi olla myös kunnan toimialoilla, ja tämä yhteistyö Kärkölässä on ollut kiitettävää.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö tarjoaa neuvontaa ja ohjausta 15–29-vuotiaille kärköläläisille nuorille. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista ja maksutonta ja se perustuu nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Työpaja

Työllisyystilanne ja etsivän nuorisotyön palveluohjaus on nostanut esiin erityisen tarpeen nuorten työpajatoiminnalle. Työpajatoiminnan toiminta-ajatuksena on toteuttaa nuorten työpajatoimintaa seinättömän työpajamallin mukaisesti ja tarjota nuoren yhteiskuntaan sijoittumista tukevaa ja voimavaroja vahvistavaa toimintaa yksilöllisesti ja tarvelähtöisesti. Toiminta vastaa tavoitteiltaan pitkälti etsivän nuorisotyön tavoitteita.

Keskeisenä tehtävänä työpajatoiminnassa on saada kaikki tukea tarvitsevat kärköläläiset nuoret tarvittavien tukitoimien piiriin. Tavoitteena on kehittää menetelmiä, jotka tukevat nuorten elämäntaitoja, sosiaalista vahvistumista, toiminta- ja työkykyä sekä ennaltaehkäistä nuorten päihde- ja huumausaineiden käyttöä ja epäsosiaalista käyttäytymistä. Toiminnan sisältö mitoitetaan yksilöllisesti jokaisen nuoren työ- ja toimintakyvyn mukaisesti. Vaihtelevien tarpeiden vuoksi toiminta vaihtelee sisällöltään työtaitojen kartuttamisesta päivärytmin ja elämänhallinnallisten taitojen opetteluun. Työpajan ensisijainen kohderyhmä on nuoret, mutta työpajalle voi työllisyshoidon kautta työllistyä myös palkkatuella avustaviin ohjaustehtäviin iästä riippumatta. Työpajalta on mahdollista myydä palvelua kuntalaisille (pieniä korjaus- tai pihatöitä tms.), mutta tämä on riippuvainen asiakkaiden voimavaroista. Työpajan toi-

minnan käynnistämiseksi haetaan valtionavustusta ja mikäli avustus myönnetään, toiminta käynnistyy 1.9.2019.

Hyvinvointityö

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kuntalain mukaisesti kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueellaan. Hyvinvointia edistääkseen kunta:

- kehittää kunnan elinvoimaa ja toimintakykyä pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti.
- tunnistaa eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeet sekä - odotukset ja luo sille edellytyksiä mm. hyvinvointipalveluilla.
- ehkäisee ja vähentää aktiivisesti sosiaalisia ongelmia ja eriarvoisuutta.
- tiedostaa, että hyvinvoinnin edistäminen on kunnan asukkaiden ja eri yhteisöjen yhteinen asia.

Kärkölän kunnassa terveydenhuoltolain 12 §:n tarkoittamasta hyvinvoinnin ja terveydenedistämisestä vastaa kukin johtoryhmän jäsen oman sektorinsa osalta. Hyvinvointityötä koordinoivaan hyvinvointityöryhmään kuuluvat pormestari, kansliapäällikkö, rehtori-sivistysjohtaja, kunnaninsinööri, alueellinen hyvinvointikoordinaattori sekä hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointityöryhmä koordinoi, että jokaiselle toimialalle laaditaan vuosittaiset tavoitteet, jotka perustuvat laajaan hyvinvointikertomukseen sekä kuntastrategiaan.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä astui voimaan 24.4.2015 alkaen. Lain mukaan kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen. Kärkölän ennaltaehkäisevän päihdetyön toimielin on hyvinvointityöryhmä. Ehkäisevän työn osalta tehdään tiivistä seudullista yhteistyötä lähikuntien ja sosiaalialan osaamiskeskus version kanssa.

Vuonna 2016 valmistui laaja hyvinvointikertomus ja seuraavien vuosien aikana hyvinvointityöstä raportoidaan valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ehkäisevä mielen-terveys- ja päihdetyö, pelihaittojen ehkäisy sekä perhe- ja lähisuhdevä-kivallan ehkäisy on tulevaisuudessakin peruskuntien vastuulla ja näitä tulisi lähivuosina systemaattisesti kehittää.

Kärkölän kunta on päättänyt osallistua kuntaliiton hallinnoimaan ”Kunta hyvinvoinnin edistäjänä” -verkostoprojektiin 2017–2019. Verkostopro-

jekti tukee projektikuntien omaa hyvinvoinnin edistämisen työtä, toimintakulttuurin muutosta sekä selkiyttää kunnan uudistuvaa hyvinvoinnin edistämisen tehtävää. Verkostoprojektin teemat vuosina 2017–2019 ovat seuraavat:

- * Tulevaisuuden kunnan muuttava hyvinvointirooli
- * Hyvinvointijohtamisen kehittäminen
- * Hyvinvoinnin edistämisen hyvät käytänteet
- * Hyvinvointiennakointi

Veteraanien tukeminen

Kunnanvaltuuston päätöksellä aloitettiin kunnassa asuvien sotiemme veteraanien tukeminen heidän hyvinvointiaan ja terveyttään eniten edistävällä tavalla. Jokaisen veteraanin kanssa on laadittu henkilökohtainen suunnitelma, jota tarkistetaan kerran vuodessa.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	19 817	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	14 512 135	15 416 330	15 199 910	15 199 910	-1,4	15 394 720	15 625 640
TOIMINTAKATE	14 482 782	-15 416 330	-15 199 910	-15 199 910	-1,4	-15 394 720	-15 625 640
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	14 482 782	-15 416 330	-15 199 910	-15 199 910	-1,4	-15 394 720	-15 625 640

Lakisääteiset sosiaali- ja terveystoimen palvelut hoidetaan Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän toimesta.

Seuraavassa taulukossa on erittely sosiaali- ja terveystoimen menoista.

Sosiaali- ja terveydenhuolto, eur	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut	-8 845 438	-9 707 610	-9 300 000
Erikoissairaanhoido	-4 467 814	-4 461 170	-4 750 000
Akuutti 24	-511 279	-598 120	-590 000
Ensihoito	-184 678	-290 270	-115 000
Ympäristöterveydenhuolto	-132 581	-144 530	-145 000
P-H hydyn perustamiskustannukset	-43 277		
Eläkemenoperusteiset eläkevakuutusmaksut	-230 481	-214 630	-239 910
Muut sosiaali- ja terveydenhuollon menot	-67 234		-60 000
	-14 482 782	-15 416 330	-15 199 910

Maaseututoimi

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	80 866	71 800	116 800	116 800	62,7	68 550	70 330
TOIMINTAKULUT	102 459	110 500	123 150	123 150	11,4	125 000	126 870
TOIMINTAKATE	-21 593	-38 700	-6 350	-6 350	-83,6	-56 450	-56 540
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-21 593	-38 700	-6 350	-6 350	-83,6	-56 450	-56 540

Palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseututoimi vastaa maaseutualueiden kehittämisestä ja kunnan maa- ja metsätilojen hoitamisesta. Maataloushallinnon viranomaistehtävistä vastaa Asikkalan kunnan hoitama maataloushallinnon yhteistoiminta-alue. Kärkölen kunnan palveluksessa on maaseutusihiteeri, jonka viranomaispalveluja kunta myy Asikkalan kunnalle.

Seuraavassa taulukossa esitetään maataloushallinnon suoritetietoja Kärkölen kunnan osalta.

	Ta2016	Ta2017	Ta2018	Ta2019
Tukitilat	146	141	141	141
Maksetut tuet, milj. euroa	5,40	5,40	5,15	5,10

Kunta omistaa metsätalousmaata 154 ha. Viljelyskäytössä on 22,9 ha peltoa.

Maaseututoimi, yksityistiet

Uuden yksityistielain myötä kuntien maaseutulautakunnat lakkautetaan ja vuosi 2019 on viimeinen toimintavuosi.

Yksityistietoimessa panostetaan neuvontaan yksityisteiden tiekuntien hallinnon ja toimintaedellytysten muutostilanteessa.

Pelastustoimi

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	387 379	434 210	431 620	431 620	-0,6	438 090	444 660
TOIMINTAKATE	-387 379	-434 210	-431 620	-431 620	-0,6	-438 090	-444 660
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-387 379	-434 210	-431 620	-431 620	-0,6	-438 090	-444 660

Palvelusuunnitelman kuvaus

Pelastustoimi käsittää yleisen onnettomuuksien ehkäisyn, valistuksen ja neuvonnan, varsinaisen sammutus- ja pelastustoiminnan, väestönsuojelun sekä öljyvahinkojen torjunnan.

Pelastustoimesta ja öljyvahinkojen torjunnasta vastaa Päijät-Hämeen pelastuslaitos. Väestönsuojelusta vastaa kunta.

Kunnanhallitus yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	213 363	194 530	339 840	339 840	74,7	241 140	245 510
TOIMINTAKULUT	16 424 439	17 414 700	17 404 420	17 435 160	-0,1	17 618 330	17 882 590
TOIMINTAKATE	-16 211 076	-17 220 170	-17 064 580	-17 095 320	-0,7	-17 377 190	-17 637 080
POISTOT	994	0	0	0			0
TILIK.TULOS	-16 212 070	-17 220 170	-17 064 580	-17 095 320	-0,7	-17 377 190	-17 637 080

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kärkölen kunta tuottaa itse sivistystoimen palvelut lukuun ottamatta joitakin esi- ja perusopetuksen vaativan erityisen tuen palveluja, jotka se ostaa naapurikunnilta sekä kirjastotoimen johdon palveluita ja kirjaston aineistokannan käsittelyyn yhteisenä kokonaisuutena liittyviä palveluja.

Sivistystoimen palveluilla tuetaan ja annetaan laaja-alaista ja monipuolista hoitoa, kasvatusta ja opetusta lapsille ja nuorille. Lisäksi tarjotaan vapaa-aikatoimen palveluja kuntalaisille sekä luodaan edellytyksiä sosiaaliselle kasvulle ja yhteistyössä toimimiselle. Sivistyspalvelut huolehtivat laadukkaasti varhaiskasvatuksen, yleissivistävän koulutuksen, muiden kasvatus- ja opetuspalveluiden sekä vapaa-aikapalvelujen järjestämisestä lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Valtuustokauden alussa 1.7.2017 tapahtuneen organisaatiomuutoksen jälkeen hyvinvointityön koordinointi kuuluu sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle.

Strategiset valtuustotason sitovat tavoitteet talousarviovuodelle 2019:

1. Kunnan hyvinvointiryhmä koordinoi, että hyvinvointi sisällytetään jokaisen toimialan talousarvioon ja toimintasuunnitelmiin.
2. Uuden oppimisympäristön käyttöönotto esi- ja perusopetuksen vuosiluokkien 0-4 osalta.
3. Perusopetuksen osalta koulukiusaamista ennaltaehkäisevien toimien tehostaminen siten, että kiusaamisen määrä vähenee lukuvuoden 2017–2018 tasosta.
4. Jokainen oppivelvollisuuden suorittanut nuori saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen.
5. Kuntalaisten osallistumisaktiivisuuden lisääntyminen liikuntapalvelujen tuottamiin liikunta-aktiviteetteihin

Sivistystoimen hallinto

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	94 785	83 840	83 970	53 230	-36,5	54 030	54 840
TOIMINTAKATE	-94 785	-83 840	-83 970	-53 230	-36,5	-54 030	-54 840
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TU- LOS	-94 785	-83 840	-83 970	-53 230	-36,5	-54 030	-54 840

Palvelusuunnitelman kuvaus

Hallinnon tehtävänä on mahdollistaa ja tukea sivistystoimialan palveluiden tuottaminen.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta toimii sivistystoimen monijäsenisenä toimielimenä. Toimialan asiat lautakunnalle valmistelee rehtori-sivistysjohtaja.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla on budjetti- ja kehittämisvastuu omasta toimialastaan. Kirjastotoimesta sivistys- ja hyvinvointilautakunta vastaa ainoastaan osittain, koska kirjasto on edelleen yhteinen Hollolan kunnan kanssa. Kehittämisvastuu kirjaston toiminnasta on kuitenkin sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla.

Hollolan hyvinvointivaliokunnalla on edelleen hallinnollinen vastuu Kärkölen kirjastosta. Kirjastotoimen johdon palvelut sekä kirjaston aineistokannan käsittelyn yhteisenä kokonaisuutena ostetaan Hollolasta ja aineisto on yhteistä.

Yleishyödyllisten yhdistysten avustaminen vuosittain on sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tehtävä. Avustusmääräraha 19.000 euroa sisältyy sivistys- ja hyvinvointilautakunnan määrärahaan.

Kasvatus ja opetus

Kasvatuksen ja opetuksen vastuualueelle kuuluu varhaiskasvatus, yleissivistävä opetus sekä muut kasvatus- ja opetuspalvelut

Varhaiskasvatus

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	191 519	189 000	145 000	145 000	0,0	145 000	145 000
TOIMINTAKULUT	2 226 218	2 266 720	2 438 640	2 438 640	7,6	2 475 220	2 512 350
TOIMINTAKATE	-2 034 699	-2 077 720	-2 293 640	-2 293 640	10,4	-2 330 220	-2 367 350
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TU- LOS	-2 034 699	-2 077 720	-2 293 640	-2 293 640	10,4	-2 330 220	-2 367 350

Palvelusuunnitelman kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueeseen kuuluu varhaiskasvatus ja varhaiserityiskasvatus päiväkodissa, esiopetuksessa ja perhepäivä-hoidossa. Lisäksi tehtäväalueeseen kuuluu yksityisen hoidon tuki ja sen kunnallinen lisä ja lasten kotihoidon tuki sekä varhaiskasvatuksen hallinto. Vuoroitopalvelu tuotetaan yhdessä Hollolan kunnan kanssa.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsiperheille turvallinen hoitomuoto ja näin mahdollistaa vanhempien työssä käyminen ja opiskelu sekä edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Tällä tavalla tuemme perheitä heidän toivomallaan tavalla ja edistämme perheiden hyvinvointia.

Varhaiskasvatus on osallistavaa, lapsen ja perheen tarpeet huomioon ottavaa, tavoitteellista toimintaa, jota toteutetaan kehitykselle ja oppimiselle suotuisassa, turvallisessa ja terveellisessä toimintaympäristössä. Se perustuu kasvatusyhteistyöhön ja yhteisölliseen toimintaan, jossa lapsen huoltajat ja lähiaikuiset tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatuspalveluja uudistetaan kehittämällä toimintatapoja ja toimintaympäristöä uuden varhaiskasvatussuunnitelman periaatteiden pohjalta.

Yleissivistävä koulutus

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	159 600	118 260	112 100	112 100	0,0	113 780	115 490
TOIMINTAKULUT	4 390 421	4 468 120	4 269 390	4 269 390	-4,4	4 333 430	4 398 430
TOIMINTAKATE	422 721	-4 349 860	4 234 607	-4 157 290	-4,4	-4 219 650	-4 282 940
POISTOT	0	0	33 000	33 000	0,0	66 600	100 000
TILIKAUDEN TU- LOS	422 721	-4 349 860	4 201 607	-4 190 290	-3,7	-4 286 250	-4 382 940

Palvelusuunnitelman kuvaus

Yleissivistävän koulutuksen tavoitteena on monipuolisen ja laaja-alaisen sivistyksen antaminen lapsille ja nuorille uusia toimintatapoja, opetusmateriaaleja ja oppimisympäristöä hyödyntäen sekä tukea ja edistää heidän kasvua ja kehitystä. Päämääränä on, että jokainen oppivelvollisuuden suorittanut nuori saavuttaa perusopetuksen päättötodistuksen. Tiedon ja osaamisen rinnalla opetus- ja kasvatustehtävä edistää kasvavan lapsen ja nuoren elämänhallintaa ja vuorovaikutustaitoja sekä arvopohjan ja tunne-elämän kehittymistä sekä syrjäytymisen ehkäisyä sekä kasvattaa ottamaan vastuun ympäristöstään kansainvälistyvässä maailmassa.

Palvelu sisältää perusopetuksen ja oppilashuollon sekä kasvatuskumppanuuden huoltajien kanssa.

Muut kasvatus- ja opetuspalvelut

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	22 441	39 250	42 050	42 050	7,1	42 680	43 320
TOIMINTAKATE	-22 441	-39 250	-42 050	-42 050	7,1	-42 680	-43 320
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TU- LOS	-22 441	-39 250	-42 050	-42 050	7,1	-42 680	-43 320

Palvelusuunnitelman kuvaus

Palvelu luo edellytykset kuntalaisten osallistumiselle vapaan sivistystyön palveluihin.

Palvelu sisältää ostopalvelujen ja kuntaosuuksien korvaukset Lahden kaupungin hallinnoimalle Wellamo-opistolle, yliopistokeskuksen Kärkö-
län kuntaosuuden sekä musiikkiopetusta järjestäville tahoille (Concis
Lahden konservatorio, Lahden Musiikkiopisto) maksettavat korvaukset.

Vapaa-aikatoimi

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	120 991	105 160	89 760	89 760	-14,6	91 110	92 480
TOIMINTAKULUT	840 929	1 101 050	1 043 680	1 043 680	-5,2	1 059 340	1 075 230
TOIMINTAKATE	-719 938	-995 890	-953 920	-953 920	-4,2	-968 230	-982 750
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TU- LOS	-719 938	-995 890	-953 920	-953 920	-4,2	-968 230	-982 750

Vapaa-aikatoimen vastuualue sisältää kirjastotoimen, kulttuuritoimen, nuorisotoimen ja liikuntatoimen. Toiminnoissa otetaan huomioon vahvasti kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulma.

Seuraavassa taulukossa on eritelty vapaa-aikatoimen nettokustannukset toiminnoittain.

	TA 2019
Kirjastopalvelut	-207 550
Kulttuuripalvelut	-53 480
Nuorisopalvelut	-145 720
Liikuntapalvelut	-547 170
	-953 920

Liikuntapalvelujen määrärahaan on huomioitu liikuntapaikkojen ylläpidon kustannukset sisäisenä laskutuksena tekniseltä toimelta.

Kirjastopalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kirjaston tehtävä on vastata ensisijaisesti kärköläläisten tiedon, itsensä kehittämisen ja virkistymisen tarpeisiin kehittämällä kirjastoa monipuolisena ja kaikkien tavoitettavissa olevana palveluverkostona. Palvelut tuotetaan yhdessä Hollolan kunnan kanssa.

Hollolan kirjaston osana Kärkölän kirjasto on mukana seudullisen kirjastoyhteistyön kehittämisessä. Tähän liittyy myös työyhteisön osaaminen, uudistuminen ja koulutus. Palvelujen kustannustehokkuus nähdään osana talouden ja resurssien hallintaa.

Kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kulttuuritoimi tukee kunnassa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa, vaalii kotiseutuperinnettä ja järjestää kulttuuritapahtumia yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Huovilan puistolla on merkittävä asema Kärkölän kulttuuritoimessa ja matkailukohteena. Puistossa järjestetään kesäisin erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä kaikenikäisille. Kesäkuun toisena sunnuntaina vietetään Kärkölä-päivää ja syyskuun viimeisenä perjantaina on Valon ja musiikin ilta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalla on vastuu tapahtumien järjestämisessä. Tarkoitus on, että kolmas sektori ja vapaaehtoiset kuntalaiset ovat aktiivisesti mukana tapahtumien ideoinnissa ja käytännön järjestelyissä.

Kulttuuriavustukset yhdistyksille jakaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Se päättää myös vuosittain kunnan kulttuuripalkinnon saajasta.

Nuorisopalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Nuorisotoimen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Tavoitteina ovat monipuoliset ennaltaehkäisevät nuorisotyön muodot, nuorisotakuun edistäminen sekä nuorten osallisuuden vahvistaminen.

Nuorisotoimen alaisia palveluita ovat muun muassa avoin nuorisotalo-toiminta Järvelän Nuokulla, loma-aikojen toiminnan suunnittelu ja toteutus, erilaisten retkien, leirien ja tapahtumien järjestäminen, pienryhmätoiminta, kouluyhteistyö, nuorisovaltuuston toiminta. Hankkeena toteutettava etsivä nuorisotyö siirtyi kunnanhallituksen alaiseksi toiminnaksi v. 2018.

Nuorisojärjestöjen avustukset jakaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Liikuntapalvelut

Palvelusuunnitelman kuvaus

Liikuntatoimen tehtävänä on luoda edellytyksiä kansalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kolmannen sektorin toimintaa, tarjoamalla liikunta-paikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon erityisryhmät.

Liikuntatoimen palveluksessa on kolme työntekijää. He työskentelevät uimahallilla (2) ja liikunnanohjaajana.

Vuoden 2019 talousarvioon on sisällytetty liikuntapaikkojen ylläpidon kustannukset. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta on vastannut hallintosäännön mukaisesti 1.6.2017 alkaen liikuntatoimesta, mutta tekninen toimen vastuualueella on tuottaa sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tilauksen mukaan liikuntapaikkojen ylläpito ja kunnostaminen.

Erityisenä painopistealueena on terveysliikunta. Sitä järjestää liikunnanohjaaja. Terveysliikunnan tavoitteena on vähentää terveydenhuoltomenoja. Sen avulla asiakasta pyritään vastuuttamaan enemmän omasta terveydentilastaan. Tulevaisuuden uhkakuvana on esimerkiksi 2-tyyppin diabeteksen lisääntyminen. Se on elintapasairaus, joka aiheuttaa yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia ja on ehkäistävissä elämäntapaa muuttamalla.

Kuntalaisten aktiivisuutta liikkumiseen tai liikunnanjärjestämiseen palkitaan vuosittain Kunnan kuntalainen -palkinnolla, ja lisäksi palkitaan vuosittain menestyneitä urheilijoita.

Liikuntaseurojen avustukset jakaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	472 110	412 420	346 860	346 860	-15,9	349 890	352 970
TOIMINTAKULUT	7 574 794	7 958 980	7 877 730	7 846 990	-1,4	7 964 700	8 084 170
TOIMINTAKATE	-7 102 684	-7 546 560	-7 530 870	-7 500 130	-0,6	-7 614 810	-7 731 200
POISTOT	0	0	33 000	33 000	0,0	66 600	100 000
TILIKAUDEN TU- LOS	-7 102 684	-7 546 560	-7 563 870	-7 533 130	-0,2	-7 681 410	-7 831 200

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan tehtävät ovat lupa- ja valvontatehtäviä. Ympäristölautakunta toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena, ympäristölupaviranomaisena ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisena.

Rakennusvalvonnan viranhaltijatyö siirtyy Kärkölen kunnan omaksi tehtäväksi Lahden kaupungilta 1.1.2019. Vuoden 2019 aikana on uusittava rakennusjärjestys ja tarkistettava rakennuslupaviranomaisen taksa.

Rakennustarkastus

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	0	0	25 000	25 000	0,0	25 380	25 760
TOIMINTAKULUT	41 373	42 980	57 440	57 440	33,6	58 300	59 180
TOIMINTAKATE	-41 373	-42 980	-32 440	-32 440	-24,5	-32 920	-33 420
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-41 373	-42 980	-32 440	-32 440	-24,5	-32 920	-33 420

Palvelusuunnitelman kuvaus

Rakennusvalvonta tukee asiakaskeskeisellä neuvonnalla hyvää rakentamiskulttuuria ja edistää rakennushankkeen eteenpäin viemistä ja loppuun saattamista.

Rakennusvalvonta huolehtii lainsäädännössä rakentamiselle ja rakennetulle ympäristölle asetettujen tavoitteiden, kuten kaavoituksen, hyvän kuntakuvan, turvallisuuden, terveellisyyden ja tarkoituksenmukaisuuden vaatimusten sekä yleisen edun huomioon ottamisesta rakentamisessa ja rakennusten käytössä kestävästä kehityksestä tukevalla tavalla, sekä vastaa rakennushanketietojen tuottamisesta rakennus- ja huoneistorekisteriin.

Myönnettävien rakennuslupien määrä on noin 30 lupaa vuodessa.

Ympäristönsuojelu

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	29 316	13 000	13 000	13 000	0,0	13 200	13 400
TOIMINTAKULUT	75 038	83 060	81 590	81 590	-1,8	82 810	84 050
TOIMINTAKATE	-45 722	-70 060	-68 590	-68 590	-2,1	-69 610	-70 650
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-45 722	-70 060	-68 590	-68 590	-2,1	-69 610	-70 650

Palvelusuunnitelman kuvaus

Ympäristönsuojelun toiminta-ajatuksena on turvata kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö.

Strategian tavoitteet ja toimenpiteet kunnanvaltuustossa 18.9.2017		Käsittely ympäristölau- takunnassa 12.9.2018
1 Yhteistyö		
Tavoitteet	Toimenpiteet	
Avoimuus	Kuntalainen saa tietoa monipuolisten, kehittyvien viestintäkanavien kautta. Sisäinen ja ulkoinen viestintä toteutetaan aktiivisesti ja läpinäkyvästi. Selkeä tiedottaminen asioiden valmistelusta eri vaiheissa.	Avoimuus toteutuu lupakäsittelyssä, koska maa-aineslupien ja ympäristölupien käsittely edellyttää laajaa kuulemista ja tiedotusta jo lakisääteisesti.
2 Hyvinvointi		
Tavoitteet	Toimenpiteet	
Terveys ja turvallisuus	Turvallisen ja terveellisen ilmapiirin ja ympäristön vaaliminen.	Lupiin liittyvät tarkastukset tehdään valvontasuunnitelman mukaisesti.
Elinympäristöstä huolehtiminen	Puhtaan veden turvaaminen. Suuntana lisätä uusiutuvan energian käyttöä sekä pyrkiä noudattamaan kestävä kehityksen periaatteita.	- Valkjärven kunnostukseen 3000 € - Vanajavesikeskuksen jäsenmaksu 2400 €/vuosi – vesistötoimija - Kuluttajien energianeuvonta –hanke (n. 1500 €) - CO2-raporttiin osallistuminen (n. 700 €) - Ilmastouutisten lisäksi

		<p>CO2-raportti julkaisee myös koko Suomen kattavaa, kuntatasolle asti ulottuvaa kasvihuonekaasujen viikkotilastoa.</p> <p>- Jokitalkkari-hanke 2019-2020 Porvoonjoella (1000 €) - Porvoonjoen yhteistyöryhmän työskentely</p> <p>Ympäristölautakunta pitää vuosikatselmuksen, jossa kiinnitetään huomiota mm. kiinteistöjen ulkovarastointiin ja siisteeseen</p>
	Roskaamisen ehkäisemiseen ja kierrätykseen kannustaminen	

Ympäristölautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	29 316	13 000	38 000	38 000	192,3	38 580	39 160
TOIMINTAKULUT	116 411	126 040	139 030	139 030	10,3	141 110	143 230
TOIMINTAKATE	-87 095	-113 040	-101 030	-101 030	-10,6	-102 530	-104 070
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIK.TULOS	-87 095	-113 040	-101 030	-101 030	-10,6	-102 530	-104 070

Tekninen lautakunta

Tuottaa omalla tehtäväalueellaan laadukkaita palveluja tilaajan kanssa tehdyn palvelusopimuksen mukaisesti. Toiminnot ja palvelut tuotetaan laadukkaasti sekä taloudellisesti järkevästi ja asiakkaita tasapuolisesti kohdellen. Palvelutuotannossa pyritään hyödyntämään paikallista yrittäjyyttä sekä paikallisten seurojen palveluja.

Vastaa Kärkölän Veden ja Vuokkoharjun lämpölaitoksen toiminnasta verkostoineen sekä asemakaava-alueella olevien teiden kunnossapidosta ja rakentamisesta.

Vastaa kunnan kiinteistöjen ja ulko- ja liikunta-alueiden kunnossapidosta.

Vastaa siivouspalvelujen tuottamisesta kunnan kiinteistöille ja ruokahuollon palvelujen tuottamisesta kouluille, päiväkodille sekä PHHY-KY:n tilaamista ateriapalveluunnoksista.

Laadituttaa yllä mainittuihin tehtäviin liittyviä suunnitelmia sekä vastaa käytännön maankäytön suunnittelusta.

Vastaa siitä, että henkilöstö on ammattitaitoista, palvelu- ja yhteistyökyistä.

Valtuustotason sitovat tavoitteet:

Tekninen lautakunta huolehtii vesihuollosta, kiinteistöistä ja kaavateiden kunnossapidosta siten, että se takaa kuntalaisille terveellisen ja turvallisen asumisympäristön.

Teknisen toimen koko henkilöstölle taataan mahdollisuus yhteen koulutuspäivään vuodessa.

Tekninen suunnittelu

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	547	3 000	3 000	3 000	0,0	3 050	3 100
TOIMINTAKULUT	118 299	121 750	134 120	134 120	10,2	136 130	138 720
TOIMINTAKATE	-117 752	-118 750	-131 120	-131 120	10,4	-133 080	-135 620
POISTOT	0	0	0	0	0,0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-117 752	-118 750	-131 120	-131 120	10,4	-133 080	-135 620

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tulosalue sisältää teknisen lautakunnan, hallinnon ja suunnittelun.

Teknisen toimen ja suunnittelun toimintaperiaate on luoda kestävän kehityksen periaatteita kunnioittaen kuntalaisille vaihtoehtoisia malleja asumiseen ja yrittämiseen sekä tarjota monipuolista tonttitarjontaa. Asemakaavoitus, kiinteistöjen ja kunnallistekniikan suunnittelu tehdään asukkaiden ja asiakkaiden tarpeisiin ja toiveisiin nojautuen huomioimalla suunnittelun edellyttämä vuorovaikutus henkilöstön ja viranomaistahojen kanssa.

Teknisessä suunnittelussa on varattu määrärahaa kaavoitusohjelmassa 2019 - 2020 olevien hankkeiden suorittamiseen.

Teknisen toimen johtava viranhaltija on tekninen johtaja.

Kiinteistöt

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	3 366 508	3 021 110	3 077 930	3 077 930	1,9	3 124 100	3 170 960
TOIMINTAKULUT	2 509 814	2 577 030	2 556 080	2 556 080	-0,8	2 594 420	2 633 340
TOIMINTAKATE	856 694	444 080	521 850	521 850	17,5	529 680	537 620
POISTOT	226 363	224 840	304 080	304 080	35,2	319 080	486 000
TILIKAUDEN TULOS	630 331	219 240	217 770	217 770	-0,7	210 600	51 620

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tulosalue sisältää rakennetut kiinteistöt, liikuntapaikat, Huovilan puiston, yleiset alueet ja kaava-alueilla sijaitsevat puistot, sekä matonpesupaikan hoitamisen.

Kiinteistöpalvelujen tehtävä on huolehtia kunnan kiinteistöomaisuuden kunnosta oikein mitoitetuilla ja oikea aikaisilla korjauksilla sekä huolehtia siitä, että tilojen käyttäjillä on päivittäin käytössään terveelliset ja turvalliset toimintatilat. Kiinteistöjä kunnan eri toimialojen käytössä on 18 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu kerrosala on n. 20850 m². Kiinteistöistä neljä on vuokrattu Kuntala Oy:ltä. Kolme kiinteistöä on leasing-sopimuksella vuokrattu Danske Bankilta.

Liikuntapaikkojen turvallisen käytön takaavaa kunnossa pitoa kohdennetaan erityisesti käyttäjien toivomiin ajankohtiin ja uusia liikuntatiloja ja harrastuspaikkoja pyritään kohdentamaan erityisesti toiminnassaan aktiivisille harrastajaryhmille.

Kiinteistötoimen kuluihin on huomioitu kiinteistöjen leasingvuokria 227 000 euroa.

Kiinteistötoimen palveluksessa on 2,7 kiinteistöhoitajaa ja yksi osa-aikainen liikunta-alueista vastaava työntekijä.

Valtuustotason sitovat tavoitteet:

Alueiden, olosuhteiden ja kiinteistöjen kehittäminen.

Toimenpiteet: kiinteistöjen kunnosta ja terveellisyydestä huolehtiminen sekä kiinteistöjen käyttömahdollisuuksien edistäminen. Ilmanvaihtokanavien säännöllisellä tarkastamisella ja huollolla edistetään sisäilmanolosuhteiden pysymistä hyvällä tasolla. Vuoden 2019 aikana nuohotaan ja säädetään ilmanvaihtoa kunnan virastolla ja päiväkodissa.

Estetään pintavesien pääsy kiinteistöjen seinustoille muotoilemalla maanpinta kallistumaan niistä poispäin sekä pintavesikouruilla. Samalla lisätään sorakaistat rakennusten seinustoille. Näillä toimenpiteillä vähennetään ulkopuolista kosteusrasitusta kiinteistöille. Tarkastetaan salaojituksien toimivuus.

Liikenneväylät

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	3 194	0	0	0	0,0	0	0
TOIMINTAKULUT	275 322	256 740	268 540	268 540	4,6	272 570	276 660
TOIMINTAKATE	272 128	-256 740	-268 540	-268 540	4,6	-272 570	-276 660
POISTOT	311 548	275 010	272 740	272 740	-0,8	272 750	272 000
TILIKAUDEN TULOS	-39 420	-531 750	-541 280	-541 280	1,8	-545 320	-548 660

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tulosalue sisältää kaavatiet ja muut tiet sekä alueet. Toiminnan tavoitteena on pitää kunnan kunnossapitovastuun mukaiset tiealueet ympäri-vuotisesti turvallisessa ja hoidetussa kunnossa. Huomio pyritään erityisesti kohdentamaan jalankulku ja pyöräteiden valaistukseen ja talvihoitoon. Kaavateitä on 39,8 km, joista n. 90,5 % on päällystettyjä. Toimintakulut sisältävät avustuksen yksityisteiden kunnossapitoon.

Kaavateiden kunnossapidosta vastaa yksi vakituinen työntekijä.

Valtuustotason sitovat tavoitteet:

Kaavateiden talvihoito ja liukkaudentorjunta suoritetaan oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti. Liukastumistapaturmissa pyritään vahingottomaan vuoteen lisäämällä ennakoivaa hiekoitusta.

Kärkölen Vesi

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	999 321	995 000	995 000	995 000	0,0	1 009 920	1 025 070
TOIMINTAKULUT	493 584	469 020	508 160	508 160	8,3	515 780	523 520
TOIMINTAKATE	505 737	525 980	486 840	486 840	-7,4	494 140	501 550
POISTOT	409 413	383 310	389 220	389 220	1,5	379 220	400 000
TILIKAUDEN TU- LOS	96 324	142 670	97 620	97 620	-31,6	114 920	101 550

TULOSLASKELMA	TP 2017	TA+MUUT. 2018	TA 2019	Ero%
LIKEVAIHTO	999 321	995 000	995 000	0,0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-310 824	-289 130	-309 630	7,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-116 131	-108 400	-114 400	5,5
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-116 131	-108 400	-114 400	5,5
PALVELUJEN OSTOT	-194 693	-180 730	-195 230	8,0
HENKILÖSTÖKULUT	-169 004	-168 510	-175 480	4,1
PALKAT JA PALKKIOT	-140 059	-137 190	-146 410	6,7
HENKILÖSIVUKULUT	-28 945	-31 320	-29 070	-7,1
ELÄKEKULUT	-24 225	-24 720	-24 520	-0,8
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-4 720	-6 600	-4 550	-30,8
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-409 413	-383 310	-389 220	1,5
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-409 413	-383 310	-389 220	1,5
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-13 756	-11 380	-23 050	102,5
LIIEKYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	96 324	142 670	97 620	-31,6
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-101 904	-97 420	-93 650	-3,9
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 541	2 850	1 500	-47,4
MUILE MAKSETUT KORKOKULUT	-49 708	-46 520	-41 400	-11,0
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-53 748	-53 750	-53 750	0,0
MUUT RAHOITUSKULUT	11	0	0	
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-5 580	45 250	3 970	-91,3
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-5 580	45 250	3 970	-91,3

Palvelusuunnitelman kuvaus

Kärkölen Vesi on kunnan muusta toiminnasta kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö.

Kärkölen Vedellä on 1328 kiinteistöä asiakkaina talousvesipuolella ja 944 kuluttajaa jätevesipuolella. Asiakkaina on kotitalouksia, paikallista teollisuutta ja muuta palvelutoimintaa. Vesilaitoksella käsitellään ja pumpataan verkostoon puhdasta pohjavettä 259000 m³. Jätevettä vastaanotetaan puhdistamolle 354000 m³.

Talousveden kulutuksen arvioidaan hieman laskevan edelleen ja viemäriverkoston laskutettavan jätevesivesimäärän arvioidaan laskevan voimakkaasti pääosin Koskisen Oy:n lautatarhalla suorittamien jätevesiä vähentävien teknisten muutosten vuoksi.

Vesilaitoksen toimintaa ohjaa pyrkimys hyvään asiakaspalveluun ja asiakastyytyväisyyteen sekä tarve turvata toiminta-alueella asuvien kuntalaisten perusoikeuksiin kuuluva häiriötön puhtaan juomaveden saanti kaikissa tilanteissa.

Kärkölen Veden teknisestä toiminnasta huolehtii kaksi työntekijää.

Valtuustotason sitovat tavoitteet:

Elinympäristöstä huolehtiminen.

Puhtaan veden jatkuva saanti turvataan verkoston ja säiliöiden säännöllisellä tarkkailulla ja huuhtelulla. Runkoverkosto huuhdellaan vuosittain ja säiliöt 2 vuoden välein.

Sisäinen palvelutuotanto

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	1 114 484	1 014 830	991 070	991 070	-2,3	1 005 940	1 021 030
TOIMINTAKULUT	1 065 415	1 008 650	962 710	962 710	-4,6	977 150	991 810
TOIMINTAKATE	49 069	6 180	28 360	28 360	358,9	28 790	29 220
POISTOT	50 602	37 470	32 350	32 350	-13,7	42 350	42 000
TILIKAUDEN TU- LOS	-1 533	-31 290	-3 990	-3 990	-87,2	-13 560	-12 780

Palvelusuunnitelman kuvaus

Tulosalue sisältää konekeskuksen, lämpölaitoksen sekä siivous- ja ruokahuollon.

Konekeskus

Konekeskuksen kalustoa pyritään käyttämään tehokkaasti ja kaluston huolto ja uusiminen tehdään suunnitelmallisesti. Kaluston merkittävämät hankinnat tehdään ensisijaisesti leasing-sopimuksilla.

Vuokkoharjun lämpölaitos

Lämpölaitoksesta toimitetaan lämpöä käyttäjille riittävästi ja laitoksen oikealla käytöllä ja huolloilla varmistetaan edullinen, häiriötön ja ympäristöystävällinen lämmöntuotanto.

Ruokapalvelut

Kärkölän kunnan ruokapalveluja tuotetaan kahdessa valmistuskeittiössä. Opintien ja Vuokkoharjun keittiöissä valmistetaan koulupäivinä yhteensä noin 630 lounasta ja lisäksi aamu- ja välipalat varhaiskasvatukseen. Lisäksi valmistetaan Hyvinvointikuntayhtymän tilaamat ateriapalveluannokset.

Molemmat keittiöt tarjoavat henkilökunnalle mahdollisuuden työpaikkalounaaseen.

Koulujen ruoan valmistus siirtyy elokuun alusta Opintien koululle ja Opintien keittiössä tehdään uusien koulutilojen vaatimat muutokset kesän aikana.

Vuoden 2019 tuotannoksi on arvioitu noin 150 000 suoritetta (1 suorite = lounaat ja muut ateriat lounaiksi muutettuna).

Toiminnan lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita ruokapalveluja mm. koulujen oppilaille, päiväkotilapsille, vanhuksille (ateriapalvelu) sekä henkilöstölle. Laadukkaalla ruokapalvelulla on suuri merkitys päiväkotilasten, koululaisten ja vanhusten terveyteen ja hyvinvointiin.

Ruokapalvelun kustannuksista yli puolet on henkilöstökuluja. Elintarvikkeiden osuus on alle 30 % ja sisäiset vuokrat vievät 11%.

Ruokahuolto työllistää 9 työntekijää, joista yksi on osa-aikainen. Palvelupäällikön työajasta noin puolet kuuluu ruokapalvelun tehtävissä.

Siivouspalvelut

Siivottavaa pinta-alaa on noin 10 000 m². Siivottavia kohteita ovat koulukiinteistöt, uimahalli, päiväkoti, paloasema, kirjasto, nuorisotalo ja kunnanvirasto. Tilapäiset väistötilat jäävät pois, kun uusi koulurakennus valmistuu.

Puhtaanapitotyötä tekee 9 työntekijää, joista kaksi on osa-aikaisia ja joista yksi toimii tiimivastaavana. Palvelupäällikön työpanoksesta lasketaan puolet siivouspalveluun.

Siivouspalvelun kustannuksista suurin osan eli 90 % muodostuu henkilöstökuluista. Aineisiin ja tarvikkeisiin menee noin 4 %.

Valtuustotason sitovat tavoitteet:

Hyvinvointi, Terveys ja Turvallisuus.

Tavoitteenamme on siistien tilojen avulla luoda viihtyisyyttä, turvallisuutta ja ylläpitää terveyttä.

Kunnan ruokapalvelut toimivat ravitsemussuosituksia noudattaen ja valmistuen maistuvaa, laadukasta ja monipuolista ruokaa asiakkailleen. Pyrimme kasvattamaan tasaisesti kotimaisen ja lähellä tuotettujen raaka-aineiden osuutta ruokalistasuunnittelun avulla. Tarjoamme ruokaa asiakaslähtöisesti ja edistämme terveellistä ruokakulttuuria mm. tarjoamalla kasvisvaihtoehdon kaikille koululaisille.

Henkilökunnan työssä jaksamista työhyvinvointia seurataan säännöllisesti. Työntekijöiden kanssa yhdessä mietitään keinoja, joilla työssä selviytymistä voidaan edistää. Vuosittain käydään työntekijän kanssa kehityskeskustelu ja säännöllistä työpaikan palaverikäytäntöä jatketaan ja sen sisältöä kehitetään. Hyvinvointikysely ja sen tulosten purkaminen toteutetaan vuosittain.

Tekninen lautakunta yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	5 484 054	5 033 940	5 067 000	5 067 000	0,7	5 143 010	5 220 160
TOIMINTAKULUT	4 462 434	4 433 190	4 429 610	4 429 610	-0,1	4 496 050	4 564 050
TOIMINTAKATE	1 021 620	600 750	637 390	637 390	6,1	646 960	656 110
POISTOT	997 927	920 630	998 390	998 390	8,4	1 013 400	1 200 000
TILIKAUDEN TU- LOS	23 694	-319 880	-361 000	-361 000	12,9	-366 440	-543 890

Käyttötalous yhteensä

	TP2017	TA2018	TA ehd. 2019	TA 2019	Muut %	TS2020	TS2021
TOIMINTATUOTOT	6 198 843	5 676 690	5 814 500	5 814 500	2,4	5 772 620	5 857 800
TOIMINTAKULUT	28 604 733	29 966 710	29 887 700	29 887 700	-0,3	30 235 680	30 699 760
TOIMINTAKATE	-22 405 890	-24 290 020	-24 073 200	-24 073 200	-0,9	-24 463 060	-24 841 960
POISTOT	998 921	920 630	1 031 390	1 031 390	12,0	1 080 000	1 300 000
TILIKAUDEN TU- LOS	-23 404 810	-25 210 650	-25 104 590	-25 104 590	-0,4	-25 543 060	-26 141 960

5. Tuloslaskelma

	TP 2017	MTA 2018	TA 2019	Muutos	Muut%	TA 2020	TA 2021
Toimintatuotot	6 198 843	5 676 690	5 814 500	137 810	2,4	5 772 620	5 857 800
Myyntituotot	2 344 257	2 392 620	2 438 800	46 180	1,9		
Maksutuotot	290 197	281 860	263 860	-18 000	-6,4		
Tuet ja avustukset	210 285	160 400	216 740	56 340	35,1		
Muut tuotot	3 354 104	2 841 810	2 895 100	53 290	1,9		
Valmistus omaan käyttöön	0						
Toimintakulut	-28 604 733	-29 966 710	-29 887 700	79 010	-0,3	-30 235 680	-30 699 760
Palkat ja palkkiot	-4 412 742	-4 531 490	-4 791 700	-260 210	5,7		
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-1 170 448	-1 235 670	-1 208 930	26 740	-2,2		
Muut henkilöstösivukulut	-153 514	-210 610	-146 360	64 250	-30,5		
Palvelujen ostot	-17 948 047	-19 272 840	-18 847 630	225 210	-2,2		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 409 412	-1 353 130	-1 377 480	-24 350	1,8		
Avustukset	-611 953	-608 800	-588 800	20 000	-3,3		
Muut kulut	-2 898 617	-2 754 170	-2 926 800	-172 630	6,3		
Toimintakate	-22 405 890	-24 290 020	-24 073 200	216 820	-0,9	-24 463 060	-24 841 960
Verotulot	16 686 668	16 229 000	16 649 000	420 000	2,6	17 186 000	17 724 000
Valtionosuudet	8 203 155	7 823 880	7 817 000	-6 880	-0,1	7 817 000	7 817 000
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	46 155	52 360	35 000	-17 360	-33,2	50 000	50 000
Muut rahoitustuotot	74 257	68 600	84 750	16 150	23,5	68 600	68 600
Korkokulut	-137 440	-128 220	-151 400	-23 180	18,1	-185 000	-235 000
Muut rahoituskulut	-76 676	-73 600	-74 130	-530	0,7	-53 750	-53 750
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-93 704	-80 860	-105 780	-24 920	30,8	-120 150	-170 150
Vuosikate	2 390 228	-318 000	287 020	605 020	-190,3	419 790	528 890
Poistot ja arvonalentumiset				0			
Suunnitelman mukaiset poistot	-998 921	-920 630	-1 031 390	-110 760	12,0	-1 080 000	-1 300 000
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot							
Tilikauden tulos	1 391 308	-1 238 630	-744 370	494 260	-39,9	-660 210	-771 110
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 391 308	-1 238 630	-744 370	494 260	-39,9	-660 210	-771 110

6. Investointiosa

RAKENTAMISOHJELMA 2019 - 2023

	1 000 €	2019	2020	2021	2022	2023
Kunnanhallitus						
Maanosto		70				
Osakkeiden osto		60				
Maanmyynti		10	10	10	10	10
		130				
		10	10	10	10	10
Sivistystoimi						
Yhtenäiskoulun kalusteet		330		450		
		330		450		
Kiinteistöt						
Yhtenäiskoulun laajennus 0-4 luokat		3 350				
Yhtenäiskoulun 2. vaihe		50		4 850		3 500
Liikuntahallin rakentaminen		50	5 650			
Urheilukentän peruskorjaus		85			350	
Keskuspuiston kunnostaminen		15		45		
Avustus keskuspuiston kunnostamiseen				25		
Kiinteistöjen korjauksia (pitkántähtäimen suunnitelma)		200	250	100	100	100
Tekojäärata (10 % osuus)					40	
Huovilan kunnostaminen, sillat, kahvio		60				
Huovilan kunnostaminen, liikenneyhteydet			60			
Opintien keittiön jakelulinjamuutokset ja astianpesu linjaston uusiminen		50				
		3 860	5 960	4 995	490	3 600
		0	0	25	0	0
Liikenneväylät						
Kaavateiden päällystys		100	50	50	50	50
Kaavateiden valaistus		70	70	70	70	70
Kaavateiden rakentaminen ja korjaus		60	30	30	30	30
Valkjärven alueen kaavatiet		40	50	50		
Opintien yhtenäiskoulun liikenneväylät ja muut muutokset		80				
		350	200	200	150	150

Kärkölen Vesi

Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus	100	100	100	50	50
Vesi- ja viemäri liittymien rakentaminen	40	40	40	40	40
Valkjärven alueen vesihuolto	50	75	75		
Jätevedenpuhdistamon saneeraus		1 000	2 600		
Sulkavantien jätevesipumppaamon saneeraus	40				

Kärkölen Vesi, menot yhteensä	230	1 215	2 815	90	90
Kärkölen Vesi, tulot yhteensä					

Sisäinen palvelutoiminta

Jäänhoitokoneen hankinta	25
--------------------------	----

Sisäinen palvelutoiminta, menot yhteensä	25
---	-----------

Investointimenot yhteensä	4 925	7 375	8 460	730	3 840
Investointitulot yhteensä	10	10	35	10	10
Nettomenot yhteensä	4 915	7 365	8 425	720	3 830

RAKENTAMISOHJELMA 2019–2023

Investointien perustelut

Kunnanhallitus edellyttää, että investointiosassa esitetyille kohteille tehdään hyväksytty toteutussuunnitelma ennen investoinnin aloittamista ja suunnitelman hyväksyy toimialajohtaja.

Maanosto

Pientalokäyttöä varten hankitaan kaavoitettavaa maata Kivisojalta.

Osakkeiden osto

Osallistutaan senioritalohankkeeseen ja BioGTS liikennekaasu hankkeeseen vähemmistöosakkaana.

Yhtenäiskoulun kalusteet

Hankitaan Yhtenäiskoulun 0-4 vuosiluokkien tiloihin irtokalusteet, opetusvälineet ja AV-laitteet sekä älytaulut.

Yhtenäiskoulun 0-4 luokkien rakentaminen

Rakennetaan valmiiksi Vuokkojärjun koulun väistötilat korvaava koulurakennus.

Yhtenäiskoulun 2. vaihe

Käynnistetään Opintien koulun korvaavat luokkatilat korvaava hanke.

Liikuntahallin rakentaminen

Käynnistetään liikuntatilat sisältävä rakennushanke.

Järvelän urheilukentän peruskorjaus

Peruskorjauksen aloittaminen siirtyy vuodelta 2018. Urheilukentän pitiushyppy-, korkeushyppy- ja keihäänheittopaikat kunnostetaan sekä päällystetään kestopinnoitteella. Perusparannusta jatketaan 2022 juoksuratojen pinnoitteen uusimisella.

Keskuspuiston kunnostaminen

Hanke siirtyy viimeistelytyöiden osalta vuodelta 2018. Keskuspuistoon rakennetaan paikka mm. kioskille ja minigolfradalle.

Kiinteistöjen korjauksia (pitkántähtäimen suunnitelma)

Kuntotutkimuksissa havaittuja kiireellisiä korjauksia tehdään kiinteistöjen korjausvelkakohteiden kustannusarvion mukaisesti.

Tekojääradan rakentaminen

Urheilualueelle rakennetaan jääkiekkokaukalon kokoinen tekojääalue vuonna 2022. Hanke toteutetaan yhteistyössä paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa. Hankkeelle pyritään saamaan liikuntapaikka-avustusta.

Huovilan puiston kunnostaminen

Huovilan puiston huonokuntoiset puusillat uusitaan ja kahvilan keittiö perusparannetaan. Liikennöintiä parannetaan rakentamalla 2020 uusi tieyhteys Huovilan paikoitusalueelle.

Opintien keittiön jakelulinjamuutokset

Opintien koulun keittiön kylmälaitteita lisätään ja hankitaan toinen jakelulinjasto. Syyslukukauden alussa kaksinkertaistuvan oppilasmäärän vuoksi lisäksi parannetaan astianpesulinjastoa tehokkaammaksi.

Kaavateiden päällystäminen

Huonokuntoisia kaavateitä päällystetään Lappilassa Juholanmäen alueella päällystämällä Juholanmäentie, osa Aliojantiestä, Öljymäenkuja sekä Väreenuja.

Kaavateiden valaistus

Elohopeahöyryvalaisimia muutetaan LED-valaisimiksi Järvelässä Tehdastiellä ja Kukonmäen kuntoradalla.

Kaavateiden rakentaminen ja korjaus

Kaavateiden korjauksia tehdään Lappilan Kuoppalanmäen alueella päällystettävillä teillä.

Valkjärven alueen kaavatiet

Käynnistetään Valkjärven asuntoalueen kaavateiden rakentaminen.

Opintien yhtenäiskoulun liikenneväylät ja muut muutokset

Rakennetaan Opintielle uusi liikenneyhteys kevytväylyneen Virkatieltä ja lisätään paikoitusalueita terveysaseman tontille vastaamaan Yhtenäiskoulun laajentumisen vuoksi lisääntyvää tarvetta.

Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus

Vesi- ja viemäriverkoston vuotokohteita korjataan Järvelässä ja runkoviemäriä pinnoitetaan Lavanmäen asuntoalueilla.

Vesi- ja viemäriliittymien rakentaminen

Liittymiä rakennetaan hyväksytyillä toiminta-alueilla oleviin kiinteistöihin.

Valkjärven alueen vesihuolto

Käynnistetään Valkjärven alueen kunnallistekniikan rakentaminen.

Jätevedenpuhdistamon saneeraus

Puhdistamon saneeraus/uudisrakentaminen aloitetaan 2020 ja pyritään saamaan käyttökuntoon keväällä 2021.

Sulkavantien pumppaamon saneeraus

Uusitaan vanhentunut ja huonokuntoinen linjapumppaamo.

Jäänhoitokoneen hankinta

Teknisen toimen käyttöön hankitaan 2019 luistelujäiden hoitoa varten uusi jäänhoitokone vanhentuneen huonokuntoisen koneen tilalle.

7. Rahoitusosa

	TP 2017	MTA 2018	TA 2019	TS2020	TS2021
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 390 228	-318 000	287 020	419 790	528 890
Satunnaiset erät	0				
Tulorahoituksen korjauserät	-75 872		0	0	0
Investointien rahavirta					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-352 873	-1 234 000	-4 925 000	-7 375 000	-8 460 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	20 376	25 000	10 000	10 000	35 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	133 936	10 000	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 115 795	-1 517 000	-4 627 980	-6 945 210	-7 896 110
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0		0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	102 460	102 000	102 000	102 000	102 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	200 000	0	5 125 980	7 703 210	8 996 960
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-798 256	-598 000	-600 000	-860 000	-1 202 849
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0				
Oman pääoman muutokset	0				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 556 139	1 203 000			0
Rahoituksen rahavirta	-2 051 935	1 517 000	4 627 980	6 945 210	7 896 110
Rahavarojen muutos	63 860	0	0	0	0
Rahavarat 1.1.	1 601 389				
Rahavarat 31.12.	1 665 249				
Rahavarojen muutos	63 860				

8. Talousarvion sitovuustasot

	Määrärahat	Tuloarvio
Käyttötalous		
Toimielin		
Keskusvaalilautakunta	21 650	22 800
Tarkastuslautakunta	15 260	
Kunnanhallitus	17 435 160	339 840
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	7 846 990	346 860
Ympäristölautakunta	139 030	38 000
Tekninen lautakunta	4 429 610	5 067 000
Tuloslaskelmaosa		
Verotulot		16 649 000
Valtionosuudet		7 817 000
Korkotulot		35 000
Korkomenot	151 400	
Muut rahoitustulot		84 750
Muut rahoitusmenot	74 130	
Investointiosa		
Toimielin		
Kunnanhallitus		
Maanmyynti		10 000
Osakkeiden osto	60 000	
Maanosto	70 000	
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta		
Yhtenäiskoulun kalusteet	330 000	
Tekninen lautakunta		
Yhtenäiskoulun laajennus 0-4 luokat	3 350 000	
Yhtenäiskoulun rakentamisen 2. vaihe ja liikuntahalli	50 000	
Liikuntahallin rakentaminen	50 000	
Urheilukentän peruskorjaus	85 000	
Keskuspuiston kunnostaminen	15 000	
Kiinteistöjen korjauksia (pitkätähätäimen suunnitelma)	200 000	
Huovilan kunnostaminen, sillat, kahvio	60 000	
Opintien keittiön jakelu- ja astianpesulinjastojen muutokset	50 000	
Kaavateiden päällystys	100 000	
Kaavateiden valaistus	70 000	
Kaavateiden rakentaminen ja korjaus	60 000	
Valkjärven alueen kaavatiet	40 000	
Opintien yhtenäiskoulun liikenneväylät ja muut muutokset	80 000	
Vesi- ja viemäriverkoston saneeraus	100 000	
Vesi- ja viemäriverkoston rakentaminen	40 000	
Valkjärven alueen vesihuolto	50 000	
Sulkavantien jätevesipumppaamon saneeraus	40 000	
Jäänhoitokone	25 000	

Rahoitusosa

Antolainauksen muutokset

Antolainauksen lisäykset

Antolainauksen vähennykset

102 000

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys

5125980

Pitkäaikaisten lainojen vähennys

600 000

Lyhytaikaisten lainojen muutokset

Vaikutus maksuvalmiuteen

0

0

Talousarvion loppusumma**35 638 230****35 638 230**

9. Taloussuunnitelma 2019–2022

Tulovero%	21,75	21,75	22,00	22,00	22,00	22,00
	TP2017	Tpe2018	Ta2019	TS2020	TS2021	TS2022
Toimintatuotot	6 199	5 625	5 814	5 773	5 858	5 950
Toimintakulut	28 605	29 610	29 888	30 236	30 700	31 155
TOIMINTAKATE	-22 406	-23 985	-24 074	-24 463	-24 842	-25 205
toimintakatteen kasvu%		7,0	0,4	1,6	1,5	1,5
<i>Kunnallisverot</i>	14 790	13 869	14 783	15 281	15 792	
<i>Yhteisöverot</i>	736	584	745	784	811	
<i>Kiinteistöverot</i>	1 161	1 121	1 121	1 121	1 121	
Verotulot	16 687	15 574	16 649	17 186	17 724	18 300
verotulojen kasvu %		-6,7	6,9	3,2	3,1	3,2
Valtionosuudet	8 203	7 860	7 817	7 817	7 817	7 817
		-4,2	-0,5	0,0	0,0	0,0
Korkotuotot	46	52	35	50	50	50
Muut rahoitustuotot	74	69	84	69	69	69
Korkokulut	137	128	152	185	235	255
Muut rahoituskulut	76	74	74	54	54	54
	2 390 228					
VUOSIKATE	2 391	-632	286	420	529	722
Poistot	998	920	1 031	1 080	1 300	1 616
Satunnaiset erät	0					
Ylijäämä/alijäämä	1 393	-1 552	-745	-660	-771	-894
Kumulatiivinen ylij/alij. 1000 eur	4 626	3 074	2 329	1 669	898	4
Kumulatiivinen ylij/alij. eur/asukas	1 026	689	525	379	205	1
<i>Konserni:</i>						
Kumulatiivinen ylij/alij. 1000 eur	1 861	309	-436	-1 096	-1 867	-2 761
Kumulatiivinen ylij/alij. eur/asukas	413	69	-98	-246	-420	-620
RAHOITUSLASKELMA						
Tulorahoitus						
Vuosikate	2 391	-632	286	420	529	722
Satunnaiset erät						
Tulorahoituksen korjauserät	-76	0	0	0	0	0
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-353	-1 134	-4 925	-7 375	-8 460	-730
Rahoitusos. investointimenoihin	20				25	
Käyttöomaisuuden myyntitulot	134	0	10	10	10	10
Varsin. toiminta ja invest. netto	2 116	-1 766	-4 629	-6 945	-7 896	2

Rahoitustoiminnan kassavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset 0 0

Antolainasaamisten vähennykset 102 102 102 102 102 102

Lainakannan muutokset

Nettolainan otto -598 -600 4527 6843 7794 -104

Lyhytaikaisten lainojen muutokset

Oman pääoman muutokset

Muut maksuvalmiuden muutokset -1556 -1 268 0

Rahoitustoiminta, netto -2 052 -1 766 4 629 6 945 7 896 -2

Lainakanta, 1.000 eur 8891 8 291 12 818 19 661 27 455 27 351

Lainakanta eur /asukas 1 972 1 858 2 891 4 459 6 261 6 269